

Univerzita Hradec Králové

Pedagogická fakulta

Katedra výtvarné kultury a textilní tvorby

Kulturní krajina v současné fotografii

Bakalářská práce

Autor: Romana Fischerová
Studijní program: B7507 - Specializace v pedagogice
Studijní obor: Grafická tvorba - multimédia
Vedoucí práce: MgA. Tereza Severová, Ph.D.
Oponent: MgA. Tomáš Moravec

Zadání bakalářské práce

Autor:	Romana Fischerová
Studium:	P17P0532
Studijní program:	B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor:	Grafická tvorba - multimédia
Název bakalářské práce:	Kulturní krajina v současné fotografii
Název bakalářské práce AJ:	Cultural landscape in contemporary photography

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce zkoumá různé přístupy v současné fotografii. Zabývá se tématem kulturní krajiny. Součástí práce je rozbor děl vybraných umělců, fotografů a příkladů jejich tvorby. Praktickým výstupem je autorský výstavní projekt, který využívá média fotografie.

PETŘÍČEK, Miroslav. Myšlení obrazem: průvodce současným filosofickým myšlením pro středně nepokročilé. Praha: Herrmann, 2009, 201 s. ISBN 978-80-87054-18-5

FLUSSER, Vilém. Za filosofii fotografie. Praha: Fra, 2013. ISBN 80-238-7569-8

SONTAG, Susan. O fotografii. Praha, Paseka, 2002. ISBN 8071854719

BARTHES, Roland. Světlá komora, Agite/Fra. Agite/Fra, Praha, 2005. ISBN 80-86603-28-8

Kulturní krajina, aneb, Proč ji chránit: téma pro 21. století. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2000, 243 s. ISBN 80-7212-134-0

Garantující pracoviště:	Katedra výtvarné kultury a textilní tvorby, Pedagogická fakulta

Vedoucí práce:	MgA. Tereza Severová, Ph.D.

Oponent:	MgA. Tomáš Moravec

Datum zadání závěrečné práce:	16.12.2019

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně (pod vedením vedoucího bakalářské práce) a s využitím uvedené literatury a pramenů. Rovněž prohlašuji, že bakalářská práce je uložena v souladu s rektorským výnosem č. 13/2017 (Řád pro nakládání s bakalářskými, diplomovými, rigorózními, dizertačními a habilitačními pracemi na UHK).

V Hradci Králové dne:

.....

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucí mé bakalářské práce MgA. Tereze Severové, Ph.D. za vedení práce, cenné rady, vstřícnost a trpělivost.

Anotace

FISCHEROVÁ, Romana. *Kulturní krajina v současné fotografii*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2020. 67 s. Bakalářská práce.

Bakalářská práce se zabývá tématem kulturní krajiny ve fotografické tvorbě českých současných autorů, zkoumá různé přístupy v současné fotografii. Součástí práce je rozbor vybraných českých i zahraničních umělců, fotografů a příkladů jejich tvorby, ve kterých můžeme nalézt zaměření na různé typy kulturních krajin. Rozebírá téma kulturní krajiny, její jednotlivé typy podle určitého zásahu člověka do krajiny. Obsahuje porovnání kulturní krajiny s tradičním vnímáním fotografie krajiny. Zabývá se vznikem samotné fotografie krajiny a jejich průkopníků. Praktickým výstupem jsou čtyři autorské výstavní projekty, které využívají média fotografie. Zabývají se hlavně lesní a lesohospodářskou krajinou, lesními pracemi a krajinou sídelní, která zasahuje do kultivované krajiny.

Klíčová slova: fotografie, kulturní krajina, krajina, krajinářská fotografie, les

Annotation

FISCHEROVÁ, Romana. *Cultural landscape in contemporary photography*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2020. 67 pp. Bachelor thesis.

The bachelor's thesis deals with the topic of the cultural landscape in the photographic work of Czech contemporary authors, examines various approaches in contemporary photography. Part of the work is an analysis of selected Czech and foreign artists, photographers and examples of their work, in which we can find a focus on different types of cultural landscapes. It analyzes the topic of the cultural landscape, its individual types according to a certain human intervention in the landscape. It contains a comparison of the cultural landscape with the traditional perception of landscape photography. It deals with the creation of photography of the landscape itself and their pioneers. The practical output is four author's exhibition projects that use the medium of photography. They deal mainly with forest and forest management landscapes, forest works and residential landscapes that extend into the cultivated landscape.

Keywords: photography, cultural landscape, landscape, landscape photography, forest

Obsah

Úvod.....	9
1 Kulturní krajina	11
1.1 Typy kulturní krajiny podle zásahu činnosti člověka	13
1.1.1 Kultivovaná kulturní krajina	14
1.1.2 Narušená kulturní krajina.....	14
1.1.3 Zpustošená kulturní krajina	15
1.2 Typy kulturní krajiny podle hospodářského účelu	17
1.2.1 Lesohospodářská krajina.....	17
1.2.2 Zemědělská krajina	18
1.2.3 Těžební krajina	19
1.2.4 Sídlní krajina.....	20
2 Přístupy v současné fotografii	21
2.1 Multimédia	22
2.2 Konceptuální fotografie	23
2.3 Dokumentární fotografie	23
2.4 Město, industriál, urbex a street foto	24
2.5 Detaily a minimalismus	25
2.6 Abstrakce, manipulace, imaginace	25
2.7 Luminografie	26
3 Umělci pracující s kulturní krajinou	27
3.1 Umělci české scény.....	28
3.1.1 Tomáš Pospěch.....	28
3.1.2 Tereza Kabůrková.....	31
3.1.3 Tomáš Hrůza	32

3.1.4	Martin Polák & Lukáš Jasanský	34
3.1.5	Štěpánka Šimlová	36
3.1.6	Lukáš Kubec.....	36
3.2	Umělci zahraniční scény	38
3.2.1	Bernd & Hilla Becher	38
3.2.2	Andreas Gursky	39
3.2.3	Simone Nieweg	40
3.2.4	Beatrix Reindhart.....	41
4	Soudobá fotografie kulturní krajiny v porovnání s klasickou fotografií krajiny.....	43
4.1	Fotografie jako samostatné médium	43
4.2	Pohled na tradiční postupy v klasické fotografii krajiny	44
4.3	Fenomén kulturní krajiny	45
4.4	Vznik fotografie krajiny.....	46
5	Praktická část.....	51
5.1	Nade mnou	51
5.2	Točí se	52
5.3	Kulturní krajina Podkrkonoší	54
5.4	Lesní krajina a lesní práce.....	55
	Závěr	58
	Seznam použité literatury.....	59
	Seznam použitých obrázků.....	60
	Seznam online zdrojů.....	65

Úvod

Fotografie je v dnešní době již nezbytnou součástí našich životů. Fotografovat je totiž tak snadné. V době, kdy máme téměř neustále u sebe mobilní telefon s fotoaparátem, není nic snadnějšího. A to téměř kdekoliv, kde se právě nacházíme. Fotografovat se dá různými přístroji: mobily, kompakty, zrcadlovkami, instaxy, klasickými fotoaparáty na film atd... Fotografie jako samostatné médium má mnoho žánrů a odvětví. Např. portrét, reportáž, dokument, akt, krajina...

Právě fotografie krajiny mne dlouhodobě zajímá, a proto jsem si ji vybrala jako téma své bakalářské práce. Konkrétně jsem se rozhodla zkoumat fenomén kulturní krajiny. Propojení fotografie jako samostatného média a témata kulturní krajiny. Fotografie kulturní krajiny se dá pojmout více způsoby. Jelikož máme několik typů a rozdělení, podle kterých jednotlivé kulturní krajiny dělíme. Podle těchto rozdělení pak poznáme, jak ji vybraní fotografové zobrazují ve svých fotografiích. Práce se tedy bude zabývat rozebráním jednotlivých typů kulturních krajin, jak je poznat a chápat. Nejenže se budu věnovat kulturní krajině, ale také určitým přístupům v současné fotografii a vybraným fotografům, kteří se tímto tématem zabývají.

Teoretická část bakalářské práce se zabývá pojmem kulturní krajiny, jejich typů a rozdělení. Rozhodla jsem se více poznat a rozebrat kulturní krajinu, její význam a zobrazování ve fotografii. Řeší vybrané přístupy v současné fotografii, kterými vybraní autoři fotografují. Výběr fotografů je orientován jak na umělce působící na české, tak i na zahraniční scéně, kteří se zabývají fotografií kulturní krajiny. Dále se zabývá porovnáním kulturní krajiny a tradičním přístupem ve fotografii krajiny v kontextu historie média fotografie. Vznik fotografie a fotografie krajiny, jejími průkopníky u nás. Rozebírá samotné médium fotografie.

V praktické části se bakalářská práce věnuje čtyřem fotografickým souborům, inspirovaným teoretickou částí práce, které jsem pro toto téma vytvořila. Hlavním médiem je fotografie a následná práce s ní. Fotografické projekty se odehrávají v rámci kulturní krajiny lesa, lesohospodářské krajiny, lesními pracemi a zobrazením krajiny sídelní, která zasahuje do volné přírody. Soubory poukazují, jak na různé možnosti

krajiny můžeme nahlížet. Snažím se tak o fotografování krajin, i o vizualizaci lidské činnosti v krajině. Hledám trochu jiný pohled na krajinu, obzvláště na les. Fotografování lesa, jeho prostředí, detailů, ale také lesních prací. Strojů, které v lese pracují.

1 Kulturní krajina

Pojem kulturní krajina má mnoho významů. Obecně se takto nazývá typ krajiny, který vznikl kombinací činnosti člověka a přírody. „Zahrnuje také různorodé projevy vzájemných vazeb mezi člověkem a přírodním prostředím. Především kulturní krajiny často odrážejí specifické techniky udržitelného využívání půdy, vyplývající z charakteru a limitů daného přírodního prostředí.“¹

První kapitola se zabývá rozbořem pojmu kulturní krajiny. Co je to kulturní krajina, jak se formovala a vznikala, jaké máme její typy, které rozdělujeme podle určitých faktorů, jak takovou krajinu můžeme poznat a zařadit.

Kulturní krajina se začala vytvářet již v začátcích období neolitu, někdy před sedmi tisíci roky. Existuje tu tedy již dlouhou řadu let. V průběhu se různě a postupně formovala, podle toho, jak moc člověk do ní více a více zasahoval. Taktéž kulturní krajina se v Českých zemích začala vytvářet v průběhu neolitu, s tzv. neolitickou revolucí. „Neolitizaci chápeme v širším slova smyslu jako proces společenský, ale primárně krajinný.“²

V této krajině dochází k interakci přírodních a socioekonomických procesů. V současnosti na zemském povrchu kulturní krajina převládá. Je to také mozaika ekosystémů do různé míry ovlivněných činností člověka, s různou strukturou a druhovým složením, vyžadujících ke svému působení různý přísun dodatečné energie.³

Kulturní krajina má také svoji paměť. Jedná se o časté stopy historické kultivace krajiny. Protože krajina, která nás obklopuje, se vyvíjela po staletí a zrcadlí se v ní ekonomická, technická a kulturní úroveň určité doby, ve které se právě vyvíjela. Jedná se o přítomnost historických staveb, technických úprav krajiny, stopy tradičního zemědělského hospodaření. Dále se také jedná o dochované zbytky velkorysých krajinářských úprav, které vytvářejí v produkční zemědělské krajině promyšlenou prostorovou skladbu, svázanou osovými vazbami mezi různými vystavěnými objekty a

¹ Kučová, 2014, s. 33.

² Sádlo, 2008, s. 23-24.

³ UAKE, [online].

přírodními krajinnými dominantami. Tyto a různé jiné stopy nám poskytují informace o tom, v jaké krajině se nacházíme a jaký byl její vývoj.⁴

Tvář a identitu současné kulturní krajiny formuje mnoho hodnot. Jedna z významných hodnot je estetická působivost krajiny. V krajině se díváme na tzv. krajinnou scénu. Vidíme různě uspořádané prvky terénu, zeleně, vody staveb, lesů. Může na nás působit dvěma způsoby. A to dynamickým výrazem živé kopcovité krajiny nebo naopak klidným statickým výrazem rovinaté krajiny.⁵

Středoevropská krajina je stejně tak přírodní jako kulturní fenomén daný různými způsoby využívání krajiny, jako je zemědělství podmiňující vznik kulturní stepi, rybníkářství, horské a podhorské pastevectví nebo hornictví. Na řadě našich chráněných území nechráníme ani tak „přírodu“, ale specifický a dlouhodobě stabilizovaný typ prostředí daný interakcí člověka a prostředí.⁶ Naše kulturní krajina totiž podléhá i územím, která jsou nazývána jako CHKO (Chráněná krajinná oblast) a NP (Národní park). Zde se jedná o přírodní oblasti, ve kterých se nachází různorodé přírodní prvky a druhy, které by se mělo chránit, aby úplně nezmizely z naší země. Je zde zakázán volný pohyb po celé části daného území, k pohybu slouží vytyčené trasy.

Naše krajina byla podrobena velkým změnám v důsledku rozvoje nového zemědělského systému a budování průmyslu a infrastruktury. Tradiční orientační body jako kříže, kostely, a dokonce celé kopce zmizely z tváře krajiny nebo byly zastíněny jinými strukturami. Krajina tak ztratila svůj původní typický vzhled a charakter. V průběhu přibližně sedmdesáti let prošla naše krajina rozsáhlými změnami. Zatímco celková rozloha lesů zůstala zachována nebo se dokonce zvětšila, rozloha zemědělské půdy rapidně klesla a důsledku výstavby domů, silnic a lidských sídel. Struktura využití půdy se také změnila.⁷

Jak již tato kapitola naznačila, velkou součástí kulturní krajiny byl odjakživa a stále je a bude les, lesní společenství, stromy. Právě za hlavní proces při vzniku pravěké kulturní krajiny se vždy považovalo odlesňování. Mluvílo se o tom, že kulturní krajina znamená především bezlesí a les je pravá přírodní krajina. Proti tomu však stálo tvrzení,

⁴ Kulturní krajina, Vorel, 2000, s. 127-128.

⁵ Kulturní krajina, Vorel, 2000, s. 129.

⁶ Kulturní krajina, Cílek, 2000, s. 69.

⁷ Kulturní krajina, Vlašín, 2000, s. 85.

že se jedná spíše o soustavně využívanou zónu lesa.⁸ Struktura lesa se začala formovat již během neolitu a v téměř podobné podobě zůstala dodnes. Příklady prvků lesního managementu: odlýkování stromů bez následné těžby, těžba celých stromů a velkých větví pro dřevo, těžbu omezenou na slabší větve a ratolesti, lesní pastvu, hrabání steliva a konečné vypalování porostu.⁹

Postupem času kulturní krajina narůstala, dynamizoval se její vývoj. Čím více přibývalo lidí, tím více vzrůstalo obměňování přírodní krajiny na krajinu kulturní různých typů a zásahů. Přírodní krajinu v dnešním světě nalezneme zcela výjimečně, neboť byla většina jejích ploch přetvořena na krajinu kulturní, tedy člověkem modifikovanou. Příkladem současné přírodní krajiny jsou pralesy, kde není takřka žádný lidský zásah a život.

Tato první část kapitoly se věnovala rozebrání původu a formování kulturní krajiny. Práce dále pojednává o dvou rozděleních typů kulturní krajiny. A to na typy kulturní krajiny podle zásahu činnosti člověka a na typy kulturní krajiny podle hospodářského účelu. Tyto dvě rozdělení jsou nejznámějšími rozděleními typů kulturní krajiny, podle kterých se určitá krajina nazývá a formuje. Následující dvě podkapitoly se zabývají definicí, jak se určité typy kulturních krajin dělí, podle čeho je můžeme poznat, jaká je jejich funkce, podle jejich potřeb a užití.

1.1 Typy kulturní krajiny podle zásahu činnosti člověka

Tato podkapitola se zabývá rozdělením typů kulturní krajiny podle zásahu činnosti člověka do krajiny samotné a jejími kategoriemi, do kterých se dělí. Rozdělení se formuje podle určitého zásahu člověka do dané krajiny, a jaké po něm zůstaly následky. Tento typ krajiny dále rozdělujeme na tři kategorie. Jimi jsou: kultivovaná kulturní krajina, narušená kulturní krajina a zpusťšená kulturní krajina. Tato rozdělení se uvádí, abychom pochopili, jak která krajina podlehla či nepodlehla zásahu člověka.

⁸ Sádlo, 2008, s. 64.

⁹ Sádlo, 2008, s. 67.

1.1.1 Kultivovaná kulturní krajina

„Kultivovaná kulturní krajina je osídlená a obhospodařovaná krajina, v níž jsou vedle sídel, zemědělských ploch a hospodářských lesů zastoupeny i prvky přírody jako nelesní zeleň, vodní plochy, mokřady a další.“ Mají zde místo i trvalé louky, pastviny, vysokokmenné ovocné sady. „Tento typ krajiny představuje charakteristickou „českou krajinu“ středních a vyšších poloh se členitějším reliéfem.“ Je to takový nejideálnější typ krajiny ze všech hledisek.¹⁰ Hospodářská činnost je zde v souladu s přírodou. Člověk zde napomáhá a přetváří přírodu, aby byla sama sobě více užitečná, dokáže se s lidskou činností vyrovnat. Může se taktéž nazývat harmonickou krajinou. Tato krajina na Zemi převládá. Jsou to oblasti málo osídlené a s malým zásahem zemědělství.

Obr. 1: příklad kultivované kulturní krajiny v Podkrkonoší

1.1.2 Narušená kulturní krajina

Jiným slovem se jí také říká degradovaná kulturní krajina. Je to krajina, ve které jsou přírodní složky výrazně narušeny lidskou činností. Sice zde ještě existuje možnost obnovy, regenerace a ekologické rovnováhy, ale také se jí musí k tomu napomoci. Nachází se v okolí velkých měst, průmyslových center a v oblastech intenzivně využívaných při zemědělské činnosti.¹¹ „Prvky přírody zde obyčejně chybějí a krajinu tvoří orná půda scelená do obrovských lánů.“¹² Krajina by zde mohla být vrácena do

¹⁰ Kulturní krajina, Jelínek, 2000, s. 122.

¹¹ Svoboda, 2007, [online].

¹² Kulturní krajina, Jelínek, 2000, s. 122.

původního stavu přirozenou obnovou, tedy pokud nebyla příliš narušena neúměrnou kultivací. Jinak také vyžaduje zásah rekultivace a pomoci člověka k vrácení se do původního stavu. Obnova přirozeného vodního režimu a přírodě blízkých vegetačních prvků.

Degradovaná krajina může být způsobena i pouze přírodními podmínkami. Jedná se zejména o velká sucha, kdy praská půda, nemá dostatek vláhy, krajina nemá z čeho čerpat živiny. Nebo velké deště, kdy mohou vznikat povodně, naopak je vody až moc a země si tím neporadí, nedokáže takové velké množství vody do sebe pojmout a rychle zpracovávat. I silné větry mohou krajinu ničit. Lámou větve, padají celé stromy, úroda na polích s kombinací dvěma předchozími přírodními živly bude také poničena.

Obr. 2: Krajina degradovaná a rekultivovaná

1.1.3 Zpustošená kulturní krajina

Říká se jí také devastovaná krajina. Je to krajina, která je zatížena destruktivní činností. Její přirozená obnova je téměř nemožná, proto se jí napomáhá řízenou rekultivací.¹³ Ve zpustošené krajině je přírodní struktura zcela přeměněná, přírodní složky krajiny jsou zcela zničené nebo zatlačené do okrajových poloh.¹⁴ Pro alespoň částečnou obnovu krajiny se musí využít rekultivace.

¹³ Kulturní krajina, Jelínek, 2000, s. 123.

¹⁴ UAKE, [online].

Pojmem rekultivace se rozumí obnova degradované či devastované krajiny. Životní prostředí této krajiny by mohlo být škodlivé lidskému zdraví, proto se musí dostat pod kontrolu, přetvořit ho, obnovit a případně využít pro nové a jiné využití krajiny. Rekultivují se např. pískovny, lomy, stavební plochy, těžební plochy, oblasti kontaminovaných a neužitých ploch.

Příkladem devastované krajiny může být i havárie jaderné elektrárny Černobyl, u nedalekého města Pripjať v Ukrajině. Téměř každý dospělý člověk něco málo o této události tuší. Velký a zásadní zásah do krajiny. Dříve vcelku kultivovaná kulturní krajina. Vystavěné město s domy, paneláky, obchodními domy, hřiště, silnice. Nedaleko města vystavěna průmyslová zóna s továrnou jaderné elektrárny. Kolem hezká příroda, lesy, louky. Stačilo několik lidských chyb a bylo po hezké a klidné krajině. Dnes v okruhu několika kilometrů opuštěná, neobyvatelná, chátrající městská a přírodní krajina.

Obr. 3: Černobyl, příklad zpusťosené kulturní krajiny

Tato podkapitola se zabývala rozborem rozdělení typů krajin podle zásahu činnosti člověka. Ujasnila, že kultivovaná kulturní krajina je téměř veškerá krajina, která se nachází kolem nás. Člověk ji určitým způsobem přizpůsobil k obrazu svému, k dalšímu nakládání a hospodaření s ní. Vysvětlila rozdíl mezi narušenou a zpusťosenou kulturní krajinou, byť se rozdíl může zdát téměř minimální. Následující podkapitola rozebere další rozdělení typů krajiny, tentokrát podle hospodářského účelu.

1.2 Typy kulturní krajiny podle hospodářského účelu

Tato podkapitola se zabývá typy kulturní krajiny podle rozdělení hospodářského účelu. Hospodářským účelem se rozumí, která část krajiny je k čemu využívána, jak byla člověkem zformována a proč tomu tak je. Podle čeho se tak jednotlivé typy rozdělují. Jsou čtyři typy této kulturní krajiny, které se dělí podle hospodářského účelu. Těmi jsou lesohospodářská, zemědělská, těžební a sídelní krajina. Tyto krajiny mohou být vzájemně propojené. Toto rozdělení také souvisí praktickou částí bakalářské práce. V jedné části se věnuji lesohospodářské krajině. Práce tam hlavně pojednává o lesu, lesní kultuře, lesní práci a zpracování dřevního materiálu.

1.2.1 Lesohospodářská krajina

Lesohospodářská krajina je složena hlavně ze zalesněných ploch, lesních společenstev, lesů. V dnešní době se dá říci, že některá nahradila původní porost. Je však hospodářsky obstarávána člověkem. Člověk les využívá, ale také se o něj stará, ošetřuje ho a znovu vysazuje. Lesní krajinu lze pochopit a charakterizovat jako užitečné lesní plantáže k pěstování dřeva ke stavebním a jiným účelům, čemuž zcela odpovídá i způsob pěstování. Odlišný je například od pěstování okrasné zeleně.¹⁵

Obr. 4: skladba nových a vzrostlých stromů lesohospodářské krajiny

¹⁵ Svoboda, 2007, [online].

V lesohospodářské krajině se dá setkat s těžbou dříví. Důležitá je zde právě rovnováha mezi těžbou a následnou obnovou lesa. Touto prací se zabývají lidé a firmy pracující v oboru lesnictví. Těžba se může rozlišovat do několika kategorií, proč se bude těžit. Údržba lesa, kácení starých, poškozených nebo napadených stromů, těžba zdravých stromů pro následné další zpracování. Ze dřeva se vyrábí mnoho výrobků. Od nábytku, přes doplňky, obložení, je součástí staveb, vesměs všude kolem sebe najdeme něco, co je vyrobeno ze dřeva. Dřevo také slouží pro topení a výboru elektřiny. Dříve, když ještě nebylo mnoho strojů a lesních mechanizací, které dnes zastávají mnoho práce při těžbě dřeva, byly využívány k práci v lese koně. Ti se však využívají i dodnes, když se do těžkých terénů stroje ani tak nedostanou. Takový strom, než se dostane finálního zpracování, projde rukama mnoho lidí a urazí kus cesty v různé podobě.

V takové těžbě pomáhají lidem různé stroje. Mezi ně například patří: harvester, vyvážecí traktor, lesní kolové traktory, traktor s navijákem, lesní lanovka, vyvážecí souprava, traktory, štěpkovač, shrnovač, nakladač, traktory s návěsy, nákladní automobily. Strojů je ještě více a každý slouží k nějaké práci.

Práce v lese je sama o sobě dost náročná, ať už tam pracujete vlastníma rukama nebo s nějakým strojem, máte hodně zodpovědnosti a musíte vědět, co děláte. Nemůžete porazit kdejaký strom, který se vám zachce. Stromy se kácí a těží vždy za nějakým účelem. Buď budou sloužit k výrobě nějakého výrobku, budou použity na palivo, nebo se musí porazit, protože strom je napadený či poškozený nebo se musí část lesa pokácet kvůli nějaké výstavbě.

V této krajině se sama hodně pohybuji, je mi inspirací. Les a lesní práce. Tímto tématem se zabývá i praktická část bakalářské práce. Ve fotografiích a videu je zobrazen můj pohled na les, lesní krajinu, lesní práce a zpracování dřeva.

1.2.2 Zemědělská krajina

Zemědělská krajina se skládá především z polí, luk, pastvin, sadů, vinic a chmelnic. Tedy ze všech různých ploch, kde zemědělci nějak hospodaří. Lidé se snaží zvyšovat úrodnost půdy oráním, hnojením, zavodňováním nebo odvodňováním. Musí ji

chránit před škodlivým působením přepásání, působením srážkové vody a větru. Škodlivé může být i nadměrné používání průmyslových hnojiv nebo ochranných prostředků proti škůdcům.¹⁶ Při zhoršených přírodních podmínkách se potýká s erozí, ohrožením spodních vod a nebezpečným splachem do povrchových toků.

Obr. 5: příklad zemědělské krajiny, členitost terénu

1.2.3 Těžební krajina

V těžební krajině jde hlavně o těžbu hornin a nerostů. Jak povrchovou, tak i podpovrchovou. Tato krajina bývá velmi deformována, proto po ukončení těžby je potřebná její rekultivace. Tedy zarovnaní vytěžených prostor, pokrytí vrstvou půdy, formování krajiny a navrácení zeleně, pokud je to možné. Stává se, že povrchové těžby jsou velmi rozsáhlé, ale nejsou hned po vytěžení urovnaný zpět. Tyto místa mohou být viditelné, volně dostupné v přírodě.¹⁷

Příklad těžební krajiny nalezneme i v blízkosti mého rodného bydliště. Nachází se v městysu Černý Důl. Zde je povrchový lom pro těžbu vápence. Vápenec se dále zpracovává v Krkonošské vápence v Kunčicích nad Labem. Právě z místa lomu vede přímo do vápenky nejdelší nákladní lanová dráha ve střední Evropě. Celá trasa lanové dráhy má délku 8350m.¹⁸ Lanová dráha zde funguje od roku 1963 a je funkční dodnes. Na lanech jsou rozmístěny vozíky, které postupně převážejí jednotlivé kusy vápence

¹⁶ Svoboda, 2007, [online].

¹⁷ UAKE, [online].

¹⁸ Černý Důl, 2020, [online].

z lomu do vápenky, a ve vápence se pak již přímo zpracovává. Za jednu pracovní směnu se tak přepraví přibližně 800 tun kusového vápence pro výrobu mletých vápenců a maltových směsí.

Obr. 6: Vápencový lom v Černém Dole

Obr. 7: Lanová dráha Černý Důl – Kunčice n/L.

1.2.4 Sídlní krajina

Sídlní krajina vytváří jednu z nejvíce pozměněných a znečištěných krajin. Zahrnuje se do ní průmyslová a městská krajina. Zásah člověka zde byl, je a bude největší. Nazývá se také jako „umělá krajina“. Převažují zde plochy, které jsou nejvíce pozměněné, zastavěné člověkem. Jsou to domy, ulice, fabriky, sídliště, prodejny, obchodní centra, dopravní infrastruktura ad. Příroda je zde spíše potlačována, moc jí v této krajině nenajdeme. Spíše se zde uměle udržuje. Průmyslová krajina je velkou zátěží pro životní prostředí. Proto se fabriky a větší pracovní závody snaží alespoň orientovat na okraje měst.¹⁹

¹⁹ Svoboda, 2007, [online]

Obr. 8: ukázka sídelní krajiny v Podkrkonoší

Zkoumáním této sídelní kulturní krajiny se ve svých fotografiích zabývali Bernd a Hilla Becherovi. Fotografovali převážně industriální krajiny v průmyslových zónách. Byli průkopníky fotografování industriálních prostor, dali jim určitý rozměr a formu, jak se dají tyto objekty fotografovat. Pořizovali vždy rozsáhlé série fotografií, které se zaměřovali na určité budovy stejného rázu a hledali v nich podobnosti.

Tato kapitola se zabývala probráním a poznáním, co znamená pojem kulturní krajina, jak taková krajina vypadá, jaké jsou její typy a rozdělení. Popsala, jak ji můžeme poznat a rozlišit. K čemu je jaká kulturní krajina určena, jakou plní funkci. Kulturní krajinu všeobecně formuje člověk a jeho činy. Podle množství zásahu a v jakém smyslu zásahy jsou, podle toho pak kulturní krajina vypadá. Nemusí se vždy jednat o špatný zásah člověka, nýbrž i nápomocný zásah pro krajinu a její formování do určité podoby. Kulturní krajině v určitých přístupech ve fotografii se věnuje detailněji druhá kapitola.

2 Přístupy v současné fotografii

Tato kapitola se zabývá různými přístupy v současné fotografii. Některé přístupy jsou zde vyjmenovány a popsán jejich princip. Výběr a popis jednotlivých přístupů je založen na mém subjektivním pohledu v rámci zkoumání individuálních přístupů jednotlivých fotografů a jejich tvorby. Je totiž více možností, jak k výslednému

dílu ve fotografii v současné době přistoupit, jak bude ve finální podobě vypadat. Základem je samozřejmě fotografie jako samostatné médium, které funguje, ale různé přístupy a modifikace mohou z pouhé fotografie udělat i jinak pojaté výsledné dílo. Fotografii můžeme transformovat do jiného média nebo ji následně manipulovat v digitálním prostředí.

Multimédia, koncept, dokument, industriál, minimalismus, abstrakce, imaginace, luminografie. To jsou témata a přístupy, které tato kapitola rozebere. Jak jsou vnímány a používány v dnešní fotografické scéně, jak se tyto přístupy mohou využívat ve fotografiích fenoménu kulturní krajiny.

Tato kapitola uvádí několik mnou vybraných možností, na základě studia a výběru dle určitých fotografií, jak lze pracovat s různými přístupy právě při fotografování kulturní krajiny či krajiny jako samostatného žánru. Snaží se zasadit téma do dobového kontextu. Po rozebrání přístupů v současné fotografii bude následovat třetí kapitola, která se zabývá jednotlivými fotografy, kteří využívají možnosti těchto přístupů pro tvorbu jejich fotografií.

2.1 Multimédia

Multimédia. To je pojem, který umožňuje nekonečné množství kombinací, jak ze samostatné fotografie vytvořit úplně jiné, nové dílo. Fotografie se totiž nemusí využívat pouze jako samostatné médium, ale může být součástí díla, které kombinuje více rozdílných médií.

Multimédia, někdy také nazýváno mixed média art, už není jen a pouze o samostatné fotografii, ale jedná se o fotografii, která je něčím ozvláštněna, doplněna, zasažena. Nejedná se jen o papírovou fotografii, ale dají se s fotografií kombinovat různá média.

Takováto fotografie je zasažena kresbou, malbou, textem, ražbou, cíleným poškozováním, kombinací s jinými materiály. Zásah může být také digitální manipulací. A to např. transformace fotografie na grafickou práci, zásahy v počítačových

programech, manipulování s fotografií, přetváření fotografie ve videoinstalaci či videomapping, kombinování fotografie a zvuku či videa. V neposlední řadě vytváření objektů či koláží. Manipulovat takto s fotografií se dá i při tiskových technikách.²⁰

2.2 Konceptuální fotografie

Konceptuální fotografii zařazujeme do konceptuálního umění. V tomto přístupu jde hlavně o princip, kdy je význam díla ponechán na dotvoření či domyšlení divákovi. Finální dílo nespočívá v materiální rovině, ale v interpretaci diváka. Nejde ani tak o samotné objekty či fotografie, nýbrž o samotný myšlenkový proces, který za výsledným dílem stojí. Konceptuální fotografie se tak odděluje od tradičních stylů umělecké a fotografické tvorby. Konceptuální fotografie *„nepracuje s tradičními estetickými vizuálními kvalitami, jedná se o umění, které mělo být zbaveno vizualizace, „odmaterializováno“, a mělo tautologicky odkazovat samo k sobě.“*²¹

Toto umění se projevovalo již v 60. a 70. letech 20. stol. Nejprve řada konceptuálních umělců začala využívat fotografii jako doplněk ke svým projektům. Postupem času se však konceptuální fotografie stala samostatným obsahem, kdy umělci chtěli vyjádřit svou myšlenku pouze fotografií. *„Od průzkumu reálného místa a času začali tito umělci zkoumat také samotnou podstatu „vidění“ fotografie a typickou se pro jejich tvorbu stala fotografická série.“*²² Fotografovat věci, tak jak jsou. Konceptuální fotografie se během let rozvíjela a převládá dodnes. Téměř všichni vybraní fotografové, které bude práce dál rozebírat ve třetí kapitole, tvoří formou konceptu – konceptuální fotografie.

2.3 Dokumentární fotografie

Dokumentární fotografii je také možné zařadit mezi přístupy v současné fotografii kulturní krajiny. Jak už název napovídá, soustředí se na dokumentování a

²⁰ Kita, 2017, [online].

²¹ Konceptuální umění a fotografie, [online].

²² Grygar, 2004, s. 48.

zachování jednotlivých obrazů ve fotografiích, které jsou kdykoliv a kdekoliv k vidění. V této fotografii jde hlavně o zachování současné situace, kterou daný fotograf kde spatří a chce ji uchovat a předat dál. Může se jednat jak o inscenované, předem promyšlené snímky, tak i o aktuální a spontánní zachycení dané scenerie. Jedná se o fotografie, které zachycují realitu takovou jaká je, dále se s fotografiemi nijak nemanipuluje. Dokumentární fotografie většinou vznikají v cyklech, ucelených souborech, kterým se věnuje delší časový úsek. Dokumentární fotografie vznikají dlouhodobě, kdy má fotograf o určité téma a zobrazení širší a hlubší zájem.

Dokumentární fotografie souvisí i s reportážní fotografií. Dalo by se říci, že tyto dva přístupy jsou si podobné, ale zároveň odlišné. V reportážní fotografii se jedná hlavně o zobrazení a zachycení nových událostí, které se právě dějí. Většinou se jedná o jednorázové focení, ze kterého mohou vzniknout jednotlivé, samostatně fungující snímky, ale také celkové soubory. Reportáž může samovolně přecházet do dokumentu, záleží na tématu a scenerii, které se právě věnuje.

2.4 Město, industriál, urbex a street foto

Fotografování kulturní krajiny není pouze o fotografiích krajiny, přírodních útvarů a tom co je se samotnou krajinou spojené. Za krajinu můžeme považovat i krajinu města, industriální či v dnešní době populární urbex (zchátralé budovy a jejich prostředí kolem). Hledání různých zákoutí ve městech, rozestavených částech či průmyslových zónách. Fotografování městských částí, hledání netradičních záběrů a zobrazení na výsledných snímcích. Většinou se jedná o větší celky, ale také se můžeme soustředit na detaily. Můžeme to nazvat dokumentačním či reportážním přístupem, jak to ve městech či okolo nich může vypadat. Nemusí se jednat pouze o fotografie přímo z centra měst, ale i z jejich okolí. Jak město a městské celky zasahují do krajiny. Zde by se mohlo jednat i o samostatný žánr fotografování architektury či street foto. Street foto je samostatný žánr fotografie, kde jde hlavně o fotografování v centru měst, městského života a nahodilých situací, u kterých se v dané chvíli naskytne. Většinou jsou součástí fotografie i lidé a jejich zakomponování do určité chvíle a místa. Tato

fotografie by měla být spontánní, neměla by být inscenovaná. Hledání zajímavých situací.

2.5 Detaily a minimalismus

Méně je někdy více. Minimalismus ve fotografii a obzvláště ve fotografii krajiny je také dosti vyhledáván. Hledání linií, samostatných prvků v odlehlé krajině či zajímavých detailů uprostřed volné přírody. Takovouto fotografii můžeme nazvat jako „vzdušnou“ či „s volným prostorem okolo hlavního prvku“. Minimalismus si vyžádal hodně popularity. Fotografové ho začali vyhledávat a používat, aby dosáhli zobrazení jednoduchých kompozic, soustředění se na určité prvky, nezatěžovat fotografii přílišnými informacemi.

Fotografii detailů se dá porozumět více způsoby. Buď můžeme zajít až do makrofotografie, kdy fotografujeme co nejmenší detaily s mnohonásobným přiblížením, někdy samotným okem nepozorovatelné. Nebo se jedná o vybraný prvek z kulturní krajiny s emocionálním podtextem. Využívá se zde práce se světlem, hloubkou ostrosti, výřezem. Může se tak jednat o jakési nalezené zátíší v přírodě.²³

2.6 Abstrakce, manipulace, imaginace

Tyto žánry fotografie jsou opakem realistického zobrazení. Nefotografuje se zde podle nějakých pravidel, ale různě pozměňujeme. Nerespektují se zde pravidla pro klasické fotografování, ale naopak se hledají jiné nazírací úhly pokusy, změny už při samotném fotografování nebo při dodatečné úpravě v počítači či následnou manipulací s vytištěným médiem. Jedná se zde hlavně o emocionální zobrazení. Můžou se tak fotografovat různé výřezy z krajiny, které mohou připomínat něco jiného. Hlavním zásahem jsou pak úpravy v počítačových grafických programech. Změna se může provést pouhou barevnou úpravou fotografie, různými retušemi, přidáváním další

²³ Sejkot, 2017, s. 137.

prvků, do fotografie, či spojování fotografií do sebe. Různé zasahování a změny ve fotografiích. Virtuální krajině se taktéž říká, že je umělá, digitální či snová. Naše představy a sny o jiných krajinách. Zde se dá mluvit i o grafickém zásahu do fotografie. Manipulovat s fotografií se dá už při jejím samotném fotografování. Např. nastavit dlouhý čas při expozici a dosáhnout tak rozmazaní či pohnutí jednotlivých objektů, které se snímají.

Imaginární krajinou může být téměř cokoliv, co nám v naší mysli bude připomínat klasickou krajinu. Jde tak o konstruování nové reality, imaginárního prostoru neboli krajiny. Ta může existovat jako vytvořený obraz v mysli autora, kterou převede na médium fotografie a divák pak může přemýšlet, co jemu samotnému připomíná. Jestli bude mít stejné nahlížení jako autor nebo si tam najde něco svého, co v imaginární krajině objeví. Imaginární krajina je inscenovaná krajina, opakem realistické krajiny. Při tvorbě imaginární krajiny se využívá pomoci nejrůznějších předmětů, věcí, vším, co bude nějakou krajinu či její část bude připomínat nebo si vymyslíme krajinu svou.

2.7 Luminografie

Luminografie je fotografie experimentující se světlem. Doslovný překlad by mohl být kreslení nebo malování světlem. Proto se také může rozdělovat na dvě kategorie. *Kreslení světlem znamená, že světelný zdroj otáčím proti kameře, tedy vůči divákovi. Při delší expozici a pohybu světlem se pak zaznamená světlo jako výrazná světelná linka. Při malování světelný zdroj směřuji na povrch toho, co fotografuji. Jako bych doslova světlem natíral povrch objektu, který snímám.*²⁴

Luminografie se dá využít v kulturní krajině k zvýraznění jen některých vybraných částí tím způsobem, že se osvítlí, když je všude kolem tma. Je to vcelku časově a technicky náročný přístup ve fotografii. Jelikož pro jeho fotografování je potřeba spíše tma či šero. Fotografuje se spíše tedy v podvečerních, nočních či ranních hodinách, nebo když je zataženo, nemělo by svítit přímé slunce. Ke zhotovení

²⁴ Fotoinstitut.cz, 2017, [online].

takovýchto fotografií je potřeba fotoaparát s nastavitelnou délkou snímání expozice, protože se fotí na delší časy. Stativ, na kterém bude fotoaparát umístěn, protože dlouhé časy jsou v ruce neudržitelné a mohlo by to tak způsobit rozmazání obrazu. Důležitou částí je nějaký světelný zdroj, se kterým se maluje či kreslí výsledné obrazce. Mohou jimi být různé baterky, svítilny, s bílým či barevným světlem ad. Tento přístup úzce souvisí s uměleckým přístupem land-art.

Druhá kapitola se zabývala výběrem různých přístupů v současné fotografii, které mají něco společného s kulturní krajinou, jak se k tomu dá přistupovat a fotografovat. Uvedené přístupy byly zvoleny dle mého subjektivního pohledu na základě studia různých fotografií a jejich tvorby. Jak k fotografiím přistupují, jak fotografují, čemu se věnují. Třetí kapitola se bude zabývat jednotlivými fotografy, umělci, kteří pracují s kulturní krajinou a rozborem jejich díla. Vyhledávají různé typy kulturních krajin, zajímají se o témata a přetvářejí své formy pomocí fotografií na světlo světa.

3 Umělci pracující s kulturní krajinou

Tato kapitola se zabývá rozborem vybraných fotografií, v jejichž tvorbě můžeme nalézt zaměření na kulturní krajinu, její různé typy a rozdělení. Výběr autorů je vymezen na fotografie jak z české, tak ze zahraniční scény a je zcela intuitivní a osobní. Je sestaven tak, aby sloužil jako vhodná inspirační základna pro praktickou část této bakalářské práce. Vybraní fotografové se ve svých souborech zaměřují na různé typy kulturní krajiny, zejména pak na krajinu člověkem kultivovanou, tak krajinu, ve které jsou patrné stopy lidské činnosti.

Níže uvedení fotografové využívající médium fotografie interpretují kulturní krajinu každý trochu jinak, jiným pohledem. Někdo se soustředí pouze na kultivovanou kulturní krajinu, další na viditelné zásahy člověka v krajině, jiný se soustředí na krajinu sídelní a monumenty člověkem vytvořené, které krajinu přetvořili úplně do jiné formy, tedy krajiny narušené či zpusťované. Další na krajinu průmyslovou, přetvořenou do úplně jiné formy.

Umělecké přístupy jednotlivých fotografů ve fotografiích se liší – od prostého záznamu kulturní krajiny až po fotografii následně upravenou, manipulovanou. Zaměřují se na krajinu kulturní v různých typech, které jsou uvedeny v první kapitole. Všímají si celků, ale i jen detailů. Některé fotografie by mohli působit i dokumentárním či reportážním dojmem. Fotografové tvoří buď jednotlivé snímky, které fungují samostatně nebo celé série snímků, které fungují pouze jako celý soubor, nikoliv rozděleně.

3.1 Umělci české scény

3.1.1 Tomáš Pospěch

Tomáš Pospěch je fotograf, historik umění, kurátor, teoretik, pedagog, spisovatel, publicista. Jeho činnost zasahuje do mnoha oborů, má velmi všestranné aktivity. Nejvíce se věnuje fotografii a výtvarnému umění, které přesahuje do publicistické a nakladatelské činnosti. *„Ve vlastní tvorbě rozvíjí různé kontextuální přístupy blízké jak současnému novému dokumentu, tak průzkumu média fotografie. Užíváním různých vizuálních stereotypů narušuje hranice tradičního dokumentu a žánru krajiny.“*²⁵ Taktéž se dlouhodobě zabývá zkoumáním socio-kulturních otázek spjatých s tématem češství. Jeho témata přesahují do konceptuální tvorby. Je všestrannou kulturní osobností dnešní doby.

Právě jeho pohled na kulturní krajinu je ovlivněn konceptuálními postupy a tendencemi. Buď převádí již hotové fotografie do svých souborů, nebo vytváří fotografické soubory, kde je hlavním smyslem díla myšlenka a fotografie jí komunikují prostřednictvím vizuálního sdělení. Své fotografie vždy cílí a vytváří v ucelených souborech. Dá se říci, že jeho fotografie zasahují téměř do všech typů kulturních krajin.

Vystudoval Institut tvůrčí fotografie na Slezské univerzitě v Opavě, kde studia absolvoval v roce 1998. Od roku 1997 je zde také pedagogem. Prošel si i studiem Dějin

²⁵ CV – Tomáš Pospěch, 2020, [online].

umění jak na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci, tak na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Doktorandské studium vykonal na Institutu tvůrčí fotografie v Opavě.²⁶

Napsal přes 20 knih, které se věnují současnému umění a fotografii. Organizoval mnoho výstav, jak svých vlastních, tak i jiných umělců.

V jeho fotografiích se nacházejí soubory, kde propojuje krajinu s lidským zásahem či počinem. Zemědělské práce (2009-2017), Taken Off (2010), Bezúčelná procházka (2004-2008), Mizení plánu (2013-2016), Krajinky.jpg (2002-2005). Jeho fotografické soubory vznikají i v řádu několika let, jak je to vidět u názvů souborů. Soubory fotografuje průběžně, některé současně. Věnuje se jim delší dobu.

Mezi hlavní soubor, kterým jsem se inspirovala ke své praktické práci, patří soubor Zemědělské práce. Pospěch tento soubor přetvořil do svého pojetí a podoby již ze vzniklých fotografií. Našel staré diapositivy jednoho JZD a ty přetvořil do nového kontextu. Soubor pak měl i svoji samostatnou výstavu.

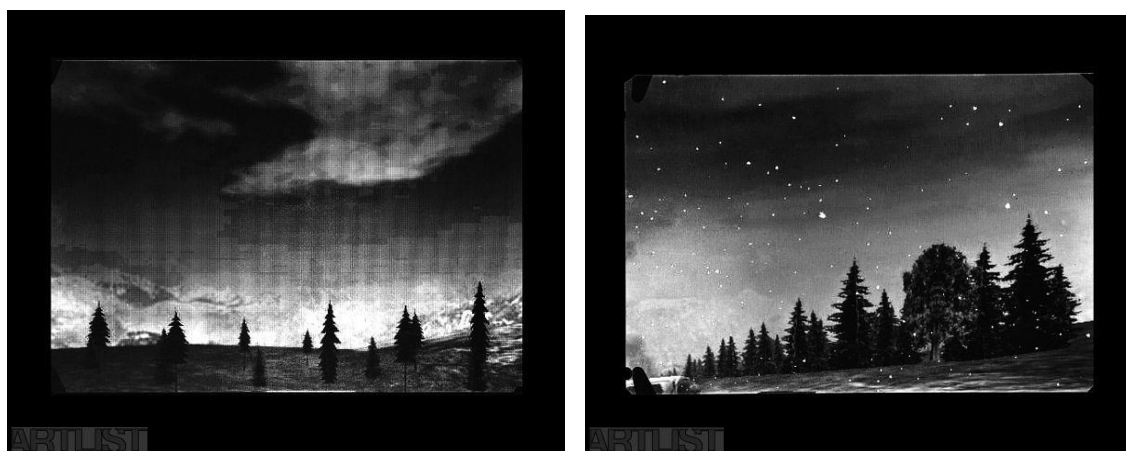
Obr. 9: ukázka z výstavy Zemědělské práce

Obr. 10: fotografie ze souboru Zemědělské práce

Soubor Krajinky.jpg tihne velmi ke konceptuálnímu přístupu. Pospěch zde tradičními postupy (velkoformátovým fotoaparátem) pořizuje snímky obrazovky svého

²⁶ Artlist: Tomáš Pospěch, 2020, [online].

počítače s krajinářskými výjevy z rozehraných počítačových her, jež ve výsledných kontaktech referují k české krajinářské tradici Josefa Sudka a Jana Reicha.²⁷

Obr. 11 a 12: ukázka ze souboru Krajinky.jpg

Soubor fotografií s názvem Mizení plánu dokumentuje postupné vymizení rodinných domů tzv. „Šumperáků“.

Obr. 13: Mizení plánu, 2013 – 2016

²⁷ Artlist.cz, [online]

3.1.2 Tereza Kabůrková

„Obraz je obraz a nazdar. Říká fotografka, která dlouhodobě pošilhává po malbě a kresbě, aby se znovu a znovu ujišťovala o tom, že fotografie je jí nejvlastnější a pojímá ji velmi tradičně: jako kresbu světlem.“²⁸

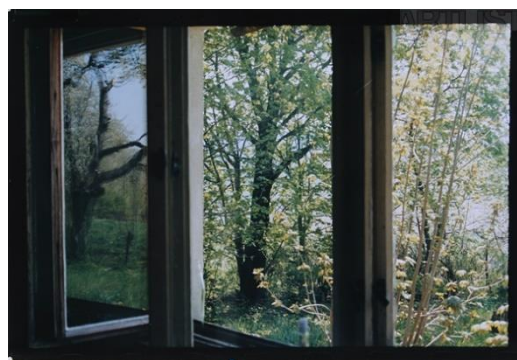
Autorský styl Terezy Kabůrkové se dá spíše přirovnat k malbě na přelomu 19. a 20. století než k současnému chápání fotografii. Zabývá se hlavně propojením světla, barvy a prostoru v jednotlivých fotografiích. Věnuje se jak malbě, tak i kresbě nebo fotografování prostých předmětů denní potřeby. Je zastáncem klasického procesu fotografie a své fotografie si sama ledabylým způsobem zvětšuje v temné komoře.²⁹

Krajině se věnovala již na vysoké škole. Svou závěrečnou práci s názvem Krajinářství pojala velmi volně. Soubor byl v klasické formě černobílých zvětšenin. Její práce jsou většinou formou černobílé fotografie a následných zvětšenin. Není klasickou fotografkou krajiny, jak sama říká, fotografky se do krajiny nehrnou, je to spíše mužská záležitost. Jelikož obdivuje více malíře ze začátku moderního malířství než fotografy, je její fotografické nahlížení spíše malířských způsobem, kde je temnota a stesk. Hodně se také věnuje fotografickým zátiším.

Tereza pochází z oblasti krušných hor, takže její fotografické práce také hodně směřuje k zobrazení podkrušnohorské průmyslem zdevastované krajiny. Dá se tedy říci, že v rámci kulturní krajiny se věnuje a nahlíží na krajinu v rámci zdevastované krajiny průmyslem právě v oblasti Podkrušnohoří. Soustředí se na předměty a prostory, které zanikají. Názvy jejích výstav bývají mnohdy zajímavým vodítkem. V jejích fotografiích, kde pracovala s krajinou, se místy objevilo i téma pohybu těla v krajině. Zastávala formu fyzické přítomnosti na konkrétním místě a v konkrétním čase, což bylo dříve pro fotografii nezbytně nutné.

²⁸ Fotograf Magazine, 2020, [online].

²⁹ Artlist: Tereza Kabůrková, 2020, [online].

Obr. 14 a 15: fotografie ze souboru Jdu ven, 2005 – 2006

Obr. 16: ukázka z výstavy souboru Jsem doma a jdu ven, 2005 – 2007

3.1.3 Tomáš Hrůza

Tomáš Hrůza je fotograf a tvůrce video artu. Věnuje se své vlastní tvorbě, pracuje pro časopis Fotograf a společně se svým bratrem Petrem Hrůzou přispívají do uměleckého projektu ArtMap. „Umělecká práce Tomáše Hrůzy je zjevně provázaná s jeho životem. Motivy kopírují jeho zájmy. Jakkoliv takový popis působí prostě, je to způsob, jak jeho práci číst.“³⁰ Své fotografie pořizuje převážně na cestách, při putování a turismu. Jeho umělecká práce je velmi úzce provázaná s jeho životem. Obecně se

³⁰ Artlist: Tomáš Hrůza, 2013, [online].

věnuje dvěma tématům. Již zmíněnému turismu a především přírodě. V obou tématech se snaží hledat situace člověka v současném světě.

„Křížením potenciálního umělce, zemědělce a šumavského poutníka nemohlo vzniknout nic rustikálnějšího než fotograf v krajině, “něžný turista”.³¹ Takto ho popsala ve svém článku Edith Jeřábková. Hrůza ke svým fotografiím přistupuje konceptuálním přístupem. Pracuje hodně s tématem člověk a kulturní krajina. Nemůžeme ho však považovat za klasického krajináře. Fotografie komponuje do sérií. Fotografuje jak na černobíle, tak na barevné kinofilmy. Ke kulturní krajině a přírodě přistupuje svým způsobem. Např. série Přírodní motivy. Zde se soustředil na nejběžnější rostliny v české flóře, následně ze série byl kompletní herbář. Jednalo se o černobílé snímky zkoumající jednotlivé rostliny.

Obr. 17 a 18: Kytka a Strom V, z cyklu Přírodní motivy, 2004

Dále začal do krajiných motivů zasazovat i lidské figury. Navázal tak cyklem s názvem Turisti. Postavil se do role pozorovatele a civilní fotografie tak cílil do romantických krajin.

³¹ Fotograf Magazine, 2006, [online]

Obr. 19 a 20: bez názvů, z cyklu Turisti, 2004 – 2007

Jeho fotografickou tvorbu prolínala i video tvorba a tvorba video instalací taktéž na témata kulturní krajiny. V dílech se toto téma váže k relativně volné přírodě, ale obsahuje i sociální aspekt. „*Dílo Tomáše Hružy se řadí k u nás poměrně čerstvému proudu fotografie, zabývající se hledáním aktuálního přístupu ke krajině a přírodě, pro který bychom mohli, v přehnané snaze po vyjádření širších souvislostí, najít analogii u žáků düsseldorfské školy manželů Becherových.*“³²

3.1.4 Martin Polák & Lukáš Jasanský

Tato dvojice je významnou autorskou dvojicí na poli fotografie v současném umění nejen u nás, ale i v zahraničí. Jejich význam je dán především jejich specifickým konceptuálním přístupem k tomuto médiu, který otevřel cestu k jeho dalšímu rozvoji a měl velký vliv na produkci fotografie ve sféře volného umění.³³

Polák a Jasanský se potkali již na střední škole. Už od té doby spolu začali vytvářet fotografické soubory jako autorská dvojice. Pokračovali studiem na vysoké škole, kterou však nedokončili. Říká se jim rebelové fotografie. Porušují zásady, vytvářejí si své vlastní přístupy ve fotografii. Tvoří fotografické cykly, které však někdy zůstanou nepochopeny. Vyhranili si svůj fotografický styl.

³² Fotograf Magazine, 2006, [online].

³³ Artlist, 2015, [online].

Fotografie v jejich fotografických cyklech fungovaly dobře a pochopitelně jako celek. Samostatně by jedna bez druhé postrádaly kontext a nemohly by tak dobře fungovat. Samotnému fotografování tak předchází promyšlení obsahu a pak následné společné hodnocení a výběr fotografií do cyklů.

Jejich fotografie jsou většinou bez fyzických osob. Věnují se cyklům, ve kterých zachycují stavby, architektonické prvky, urbánní segmenty, automobily a jiné objekty, které se opakují, mimo jiné taky krajinu. Většinou se jedná o minimalistickou krajinu. Zobrazují reálně to, co jak je, na nic si nehrají, nepřetvařují se. Kladou důraz na ironii, banality, kritický podtext. Věnují se klasické černobílé fotografii.

Obr. 21 a 22: ukázka fotografií z cyklu Krajiny (Zemská fotografie), 1998 – 2000

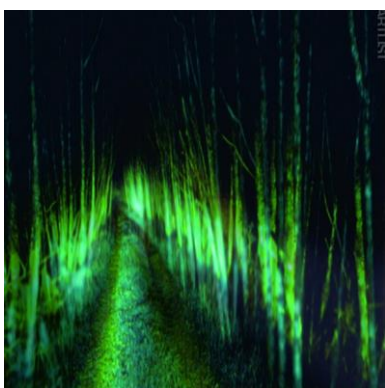
Obr. 23: Vesnice, ukázka z cyklu Vesnická rekonstručko, 2001 – 2004

3.1.5 Štěpánka Šimlová

Štěpánka Šimlová je jednou z umělkyň, která využívá možnosti manipulace s digitálním obrazem. Ke své práci také využívá nová média, navrácí se k rukodělnému artefaktu a autorskému gestu. Manipulace s fotografií jí dovolila určité zpochybnění klasického perspektivního prostoru. Např. u souboru Krajiny, ty jsou složeny z jednotlivých buněk či míst. Konceptuálně, geometricky své výsledné snímky ladí a komponuje.

Obr. 24: ukázka ze souboru Krajiny, 1999 – 2001

Obr. 25 a 26: bez názvů, ukázka ze souboru Krajiny vnitřní (digitální tisk, počítačová montáž)

3.1.6 Lukáš Kubec

Lukáš Kubec je fotograf a umělec. Studoval architekturu, kterou po roce opustil a pokračoval ve studiu fotografie. Věnuje se i jiným uměleckým odvětvím, jako tvorbě porcelánu či sítotisku. Zabloudí i do včelaření.

Své fotografické počiny formuje v krajině, především v kulturní krajině. Přitahují ho místa, která byla ovládnuta člověkem a nesou stopy zásahu. *V určitém tradičním duchu zvěčňuje všednost. Na nepozorovaném poli je editorem situace, určuje přesnou délku pohledu, kam až budeme moci vidět. Je to možná způsob vizuální myslivosti, která je poháněna vzrušením z enigmatických návštěv samoty, z níž se vrací s úlovkem.*³⁴

Obr. 27: bez názvu, 2005

Věnuje se také fotografování zátíší. Své fotografie inscenuje, ale také náhodně pořizuje. Někdy o své práci a úvahách o fotografii pochyboval, avšak jeho výstupy byly jednoznačné. Někdy se snažil zprostředkovat pouze jasný obraz divákovi.

Obr. 28: ze souboru Odlesk laní, 2007

³⁴ Fotograf Magazine, Lukáš Kubec, 2020, [online]

3.2 Umělci zahraniční scény

3.2.1 Bernd & Hilla Becher

Bernd a Hilla Becher byli německý manželský umělecký pár pracující jako fotografové. Fotografovali hlavně industriální prostředí. Byli tak průkopníky industriální fotografie, které se následně věnovali téměř půl století. Zabývali se černobílou fotografií. Jejich přístup byl konceptuální. Fotografování určitých industriálních budov byl někdy oříškem. Snímky vyžadovaly náročné úhly fotoaparátu a světelné podmínky. Jejich metody vycházely z architektonické, ale i krajinné tradice, která rozšiřuje koncepční rozsah a potenciál dokumentární fotografie.³⁵

Jejich pohled v rámci kulturní krajiny směřuje na průmyslovou, industriální zónu. Chtějí ve svých fotografiích zobrazit, jak takové monumentální stavby vypadají, jejich podobnosti, že někdy mohou být stejné či dosti podobné a na různých místech rozmístěné. Na snímcích tak můžeme nalézt industriální stavby, jako jsou vodojemy, vápenky, obilné sýpky, plynojemy, vysoké pece ad. Většinou se jedná o rozsáhlejší soubory několika fotografií. Považují se taktéž za průkopníky konceptuální fotografie.

Obr. 29: Bernd & Hilla Becher – Gas Container (Gasbehälter), 2000-2010

Obr. 30: Bernd & Hilla Becher – Winding Towers, 1966–1997

³⁵ Artsy. Artsy - Discover & Buy Art, 2020, [online].

Byly také zakladateli Düsseldorfské fotografické školy. Tato škola působila na poli düsseldorfské Akademie výtvarných umění, sdružovala umělecké fotografy. Rukopis členů foto školy je chladný, popisný a často fascinující typ technicky dokonalé fotografie, který se posléze rozšířil po světě.³⁶

3.2.2 Andreas Gursky

Andreas Gursky je německým fotografem. Ve svých rozsáhlých fotografiích zachycuje moderní svět a jeho krajiny, lidi, architekturu a průmysl v různých detailech téměř po celém světě. Hledá zajímavé pohledy na městské krajiny a místa. Jeho snímky, jsou foceny z vyvýšené perspektivy, nadhledu. Tisky fotografií vystavuje ve velkém měřítku.³⁷

Obr. 31: Andreas Gursky – Tokyo, 2017

Obr. 32: Andreas Gursky – Hong Kong, 1994

Gursky byl také žákem Düsseldorfské fotografické školy pod vedením Bernda a Hilly Becherových. Čerpal ze svých počínů, které se tam naučil. Využíval digitální manipulace, skládal své rozsáhlé pohledy, soustředil se na detaily a barvy.

³⁶ ORIGINALLE, 2012, [online]

³⁷ Artsy, 2020, [online].

Obr. 33: Andreas Gursky – Les Mées, 2016

Obr. 34: Andreas Gursky – Media Markt, 2016

Dle výběru ukázek fotografií z jeho tvorby se dá usoudit, že se nejvíce zabývá sídelní krajinou, lidskými zásahy do prostředí v kulturní krajině, krajinou průmyslovou. Krajina na jeho fotografiích vypadá někdy odlišně na rozdíl od českých fotografů. Jelikož jeho snímky vznikají téměř na celém světě a prolíná se tak v jednotlivých fotografiích i určitá odlišná kulturní krajina dle jednotlivých zemí.

3.2.3 Simone Nieweg

Simone Nieweg je fotografkou, která se soustředí na zemědělské krajiny venkovského Německa, okraje polí či lesy. Byla také studentkou Düsseldorfské fotografické školy. Kde se formoval její fotografický pohled na věci. Její fotografie nejsou přesně komponované do sérií. Většinou je prezentuje jako samostatné obrazy, které samostatně fungují, protože tak nechá vyznít pojetí výsledné fotografie. *Zachycuje staletími zpřesňované strategie pěstování kulturních plodin a těmito strukturami formovanou krajinu.*³⁸ Vytvořila také dvě knihy, kde se věnuje tématům kulturní krajiny, jejích zahrádek a přírody. V nich můžeme průběžně sledovat proměny a přístupy k těmto tématům. *„Přísně zvolenou metodu postupně rozvíjí: od pěstování zeleniny na příměstských zahrádkách k okrajům polí, polním cestám až po hranice polí a lesů. Sleduje, jak se při této zájmové činnosti formuje osobitý urbanistický prostor a vznikají zvláštní sochařské realizace. Vedle rostlin je zde zaostřeno na jednoduché*

³⁸ Fotograf Magazine, 2016, [online].

zahradní domky, provizorní příbytky pro lidi a pracovní nářadí a nejrůznější improvizace a náhražky umožňující ohradit pozemek, vymežit záhon nebo kompost, vytvořit rostlinám podpěru nebo vyrobit nejrůznější pastičky a plašičky.“³⁹

Obr. 35: Simone Nieweg – Fazol obecný, 1987

Obr. 36: Simone Nieweg – bez názvu

V její tvorbě tak nalezneme pohledy zaměřené na kultivovanou kulturní krajinu, zemědělskou, ale i lesohospodářskou krajinu.

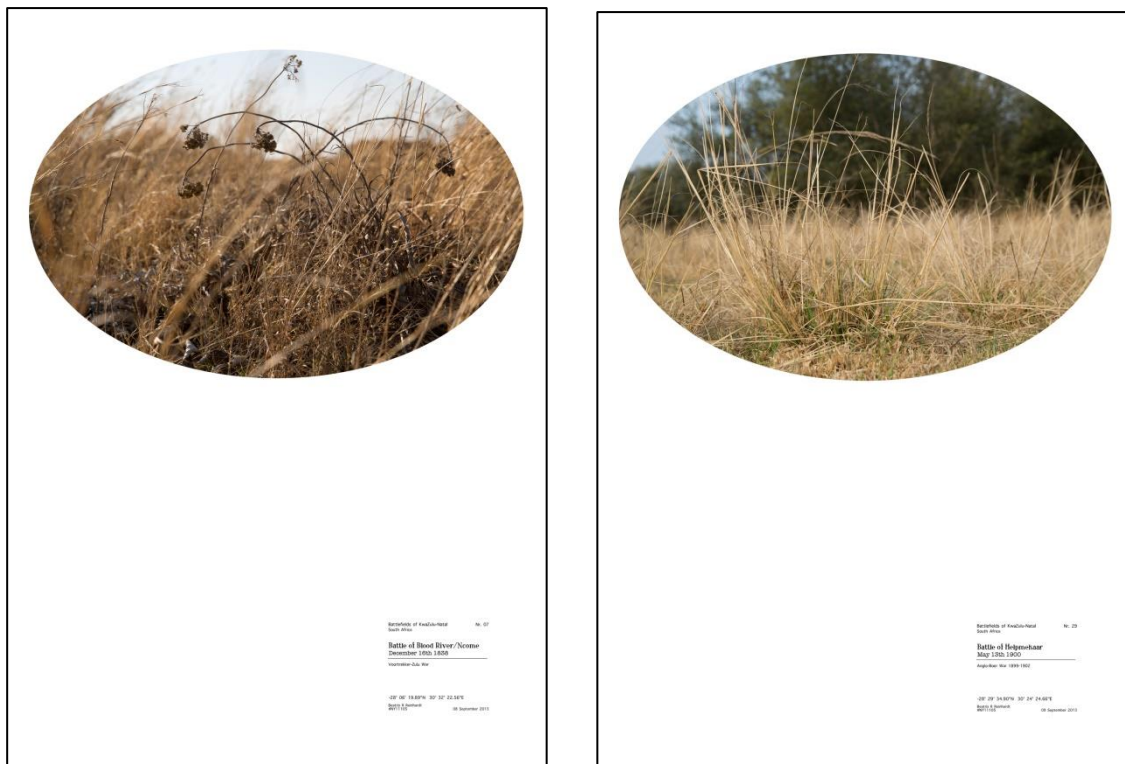
3.2.4 Beatrix Reindhart

Beatrix Reindhart je původem německá fotografka, která však pracuje a fotografuje různě po světě. Je také kurátorkou a vyučující. Vystudovala vysokou školu s oborem fotografie na Illinois State University. Dále pokračovala v magisterském studiu výtvarných umění. Její práce byla vystavena v mnoha státech. Hodně cestuje, proto její převážná část fotografií je z různých zemí. Tématem jsou krajiny, kulturní pohled na krajinu se zásahy člověka.

Battlefields of KwaZulu-Natal tak se jmenuje soubor fotografií, který mapuje jednotlivé části detailů vybrané krajiny a jejích rostlin. Fotografie mají oválný tvar, jsou umístěné do formátu a v dolním rohu je popis, kde se místo nachází a co se na tomto

³⁹ Fotograf magazine, 2016, [online].

místě stalo. Forma připomíná herbář rostlin. Význam je však trochu odlišný. Mapuje místa, kde se nachází a odhaluje jejich historii. Různé války, historické události, dramata.

Obr. 37 a 38: Beatrix Reindhart – Battle of Blood River and Battle of Helpmekaar, 2013

Třetí kapitola se zabývala vybranými českými a zahraničními fotografy, kteří ve své tvorbě projevují zájem o kulturní krajinu v jejích formách a typech a zobrazují ji ve svých fotografiích. Jelikož jsou zde rozebráni i zahraniční fotografové, můžeme tak nahlédnout na různé uspořádání a pohledy na kulturní krajinu v cizích zemích než jak ji známe z České republiky. Následující kapitola pojednává o samotném vzniku fotografie krajiny, o porovnání fotografování kulturní krajiny s klasickou fotografií krajiny a o fotografii jako samostatném médiu.

4 Soudobá fotografie kulturní krajiny v porovnání s klasickou fotografií krajiny

Fotografování soudobé kulturní krajiny souvisí s i klasickou fotografií krajiny, s tradičním vnímáním krajiny skrze objektiv. Na každé téma dán trochu jiný důraz. Tato kapitola se zabývá porovnáním soudobé kulturní krajiny a klasické krajiny ve fotografii, ale také fenoménem kulturní krajiny. Zaměříme se zde na samotný vznik fotografie krajiny a její počátky jak ve světě, tak u nás. Jak vypadá současné tradiční vnímání klasické fotografie krajiny. Jaké odlišnosti se dají pozorovat mezi těmito dvěma typy ve fotografiích. Nejprve několik slov o samostatném médiu fotografie.

4.1 Fotografie jako samostatné médium

„Fotografie reprodukuje donekonečna to, co se stalo pouze jednou.“⁴⁰ Fotografie je určitý fenomén. Vzpomínku můžeme mít jen jednu a pouze my ve vlastní hlavě, ale fotografie je ztělesněním něčeho, co můžeme všem a všude neustále ukazovat, do nekonečna opakovat. Sice je to pouhá souhra světél a stínů, které formují určitý obraz a vytvářejí tak médium zvané fotografie. Je jí totiž možné zachytit ve velmi krátkém čase. Než člověk stačí mrknout, během setiny sekundy. To je rozdíl oproti dřívějším dlouhým časům při malování obrazů. Tomuto vývoji a zkrácenému času však přecházelo mnoho pokusů, jak fotografii vůbec snímat a fotografovat.

Obrazy vytvářejí zprostředkování mezi světem a člověkem. „Místo toho, aby svět představovaly, zakrývají ho, až člověk nakonec začíná žít ve funkci obrazů, které sám vytvořil.“ Tak se svět stává souhrnem obrazů tam venku.⁴¹ Ukládáme si média obrazů do své hlavy, jako vzpomínky, ale tímto způsobem pomocí fotoaparátu je také můžeme uchovat na papír, v dnešním světě na čip, elektronický snímač. Shromažďováním fotografií shromažďujeme celý svět.⁴² Sává se, že máme více

⁴⁰ Barthes, 2005, s. 13.

⁴¹ Flusser, 2013, s. 9.

⁴² Sontag, 2002, s. 9.

fotografií než samotných zážitků. Jedno velké plus fotografie má. Ve fotografiích můžeme cestovat, podívat se tam, kam se možná nikdy sami nepodíváme.

Článek nevysvětluje fotografii, nýbrž fotografie ilustruje článek. *V průběhu dějin texty vysvětlovaly obrazy, dnes ilustrují fotografie články.* Nedíváme se pouze na fotografii, ale také čteme článek, který ilustruje. Tím, že je text podřízen obrazu, to nám pomůže k lepšímu vzájemnému pochopení.⁴³

Co je to vlastně fotoaparát? Krabička promítající obraz skrze složeniny čoček v objektivu. Promítaný reálný obraz přes naše oko na fotografické médium pro zachování obrazu. *„Fotografie je obraz, který je dle programu vyráběn a distribuován aparáty, a jehož údajnou funkcí je šířit informace.“*⁴⁴

*„Fotografovat znamená přivlastňovat si fotografované.“*⁴⁵ Fotografujeme téměř cokoli, co nám přijde před oči. Chceme mít zhmotněné vzpomínky na vše. Ale jak často se pak na tyto fotografie podíváme? Přivlastňujeme si tedy něčí duši, když ho vyfotografujeme? Tak trochu ano. Protože ho můžeme fotografovat právě při nějaké příležitosti či činnosti, se kterou si to budeme spojovat.

Fotografování není pouze o vzpomínkách, ale hlavně o informacích. Proto tu je a existuje. Dříve malíři předávali poselství a psali dějiny malováním v obrazech. My fotografujeme a předáváme současné dění na fotografiích, které tu také po nás zůstane.

4.2 Pohled na tradiční postupy v klasické fotografii krajiny

Susan Sontag ve své knize zmiňuje. Velké množství lidí pravidelně cestuje na krátkou dobu mimo svůj obvyklý prostor, aby zachytili pomocí fotografií zážitky, procesy, místa, mimo dosah rodiny, přátel a pak jim fotografie ukázaly, podělily se o zážitky. Přitom, když fotografují, o skutečné zážitky přicházejí.⁴⁶

⁴³ Flusser, 1994, s. 11.

⁴⁴ Flusser, 2013, s. 68.

⁴⁵ Sontag, 2002, s. 10.

⁴⁶ Sontag, 2020, s. 14-15.

„Pod pojmem „krajina“ si většina z nás představí krajinu, ve které hlavní roli hraje příroda – kopce, údolí, lesy, skupiny stromů, aleje, meze, louky, pole, potoky, řeky, rybníky nebo jezera. Je to krajina, která představuje harmonii, klid, odpočinek, uklidnění. Je to krajina, kterou zobrazovali v uměleckých dílech malíři, básníci, spisovatelé a hudebníci, kterou vidáme ve fotografických publikacích a obrázkových kalendářích.“⁴⁷

Mezi principy, které ovlivňují fotografii krajiny, patří: kompozice, světlo, dynamika, členění plochy, ostrost. Jde zde o zobrazení krajinných celků, polocelků, detailů.

Každý nahlíží na krajinu jiným okem. Někoho zaujme jednotlivý detail, na který se soustředí. Jiný vezme pohled na krajinu jako celek. Všichni však vychází z reálné krajiny, ale snaží se v ní vidět a udělat nějaký autorský přínos fotografa do výsledné fotografie. Někdy také nemusejí platit a přesně dodržovat pravidla z klasické krajiny. Mohou do ní záměrně míchat jiné žánry fotografie.

„Krajinu můžeme vnímat jako scénérii toulek při úniku z měst, jako postindustriální prostor pro záznamy soudobých hledání vazby mezi novými civilizačními vrstvami a původními romantickými představami, jako přírodní divadlo pro naši sebeprojekci.“⁴⁸

4.3 Fenomén kulturní krajiny

Co je to vlastně fenomén kulturní krajiny? Pojďme si zde uvést nějaké příklady. „Kulturní krajina (eventuálně krajinný ráz) je totiž fenomén, na kterém si už desítky expertů vylámaly zuby ve snaze o to zdánlivější – definovat ho.“ Vlašín říká že: kulturní krajina je to, co není ani divočinou ani lidským sídlem. Bez divočiny se dokáže obejít většina lidí, ale trvale ve městě dokáže žít málokdo. Lidé potřebují ke svému životu kulturní krajiny, krajinu, která je místem a pro člověka domovem.⁴⁹

⁴⁷ Kulturní krajina, Vorel, 2000, s. 126.

⁴⁸ Fotograf Magazine, 2020, [online].

⁴⁹ Kulturní krajina, Vlašín, 2000, s. 86.

Fenoménem kulturní krajiny se také může rozumět fakt, že si lidé více uvědomují, kde žijí, proč tu žijí, jak samotnou krajinu formují. To se potom snaží zachytit na fotografiích. Současnou a různorodou podobu kulturní krajiny, která je ovlivněna člověkem.

Kulturní krajina má určité způsoby, jak se může vnímat. Je více způsobů jak na krajinu a její fotografování se dá nahlížet. Buď podle jejích typů a rozdělení či podle toho, co se na výsledných fotografiích zobrazuje. Fenomén kulturní krajiny spočívá v zásahu člověka do samotné krajiny. To, jaký má člověk k danému místu vztah a jak moc ho ovlivnil. *„Naše území nám bylo svěřeno do péče s kulturními a přírodními hodnotami vytvořenými v průběhu generací, které musíme chránit, pečovat o ně, rozvíjet je. Musíme správně pochopit přírodní systémy fungující v krajině, dbát o jejich funkčnost a zachování. Kulturní a přírodní dědictví je dle mezinárodních dokumentů obsaženo v urbanistických a architektonických strukturách, kde tvoří podstatnou složku z hlediska estetického působení, dotvářející přirozený přírodní rámeček prostředí. Některé lokality zahrnující kombinovaná díla přírody a člověka.“*⁵⁰

Nejedná se tedy pouze o samostatnou krajinu, ale o krajinu, kde člověk provedl alespoň minimální zásah. Jak uvádí první kapitola, rozdělení jednotlivých typů kulturních krajin. Podle tohoto rozdělení se rozlišují fotografie daných fotografií, jaký typ krajiny se na jejich snímcích nachází, na jaké typy krajiny se jednotlivé fotografické soustředí.

4.4 Vznik fotografie krajiny

Počátky fotografie krajiny, souvisejí také se vznikem samotného vzniku fotografie. Jedním z prvních pokusů o fotografii, byla fotografie, která zobrazovala krajinu. Tedy jak přesný název fotografie napovídá Pohled z okna na dvůr od Josepha Nicéphore Niepce z roku 1826. Expozice této fotografie trvala přibližně 8 hodin, byla snímána na asfaltované vyleštěné cínové desce, formátu 20,5 x 16,5 cm.

⁵⁰ Ochrana a regenerace kulturních hodnot v území. 8KH Krajina, [online])

Obr. 39: Joseph Nicéphore Niepce – Pohled z okna na dvůr

Joseph Nicéphore Niepce byl právě jedním ze zakladatelů a průkopníků fotografie. Jeho začátky a pokusy prováděl s kamerou obscurou a technikou zvanou heliografie. „*Heliografie je nejstarší fotografický proces schopný trvalého záznamu obrazu účinkem světla, který však pro svou dlouhou expoziční dobu nebyl využit v širší praxi.*“ Vynálezcem procesu byl právě Niepce, který své pokusy uskutečňoval již od roku 1816. „*Proces, prokazatelně používaný od roku 1822, využívá vlastností přírodního asfaltu, který se účinkem světla utvrzuje a stává se nerozpustným v některých organických rozpouštědlech. Heliografie naznačila cestu, jak trvale zachytit obraz camery obscury. Bohužel pro svou malou citlivost a z toho plynoucí dlouhou expozici i nedostatky v podání polotónů nebyla tato technika používána v praxi.*“⁵¹

Jelikož heliografie nebyla dosti udržitelná, spojil se Niepce s Daguerrem (jeho celé jméno Louis-Jacques-Mandé Daguerre). Spolu vymysleli novou metodu, jak snímat fotografie. Fotografický proces byl nazván daguerrotypie. Po daguerrotypii následovaly další fotografické techniky spolu s dalšími vynálezci až po vynález fotografického filmu. Byli jimi např. kalotypie, mokrý kolodiový proces, ambrotypie, pannotypie, chromografie, vizitková fotografie, stereofotografie, světlotisk, suché želatinové desky, ušlechtilé fotografické tisky, uhlotisk, gumotisk, olejotisk, bromolejotisk, diapozitiv, autochrom a dnešní fotografické světlocitlivé filmy. Expoziční časy se s vynálezy jednotlivých médií, na které se snímalo, se postupně zkracovaly. Z původních hodinových, přes minutové snímání se došlo na několik sekund.

⁵¹ Mendelu, [online].

První fotografie se snímaly v řádu několika desítek minut či hodin, proto byla krajina nejlepšími scénériemi pro fotografování. Je statická, nedojde tedy k žádnému rozmazání. Fotografie byly zprvu používány i pro malíře a jejich skici. Vyfotografovali si krajinu a v ateliéru pak malovali. Následně to měla být rychlejší forma malby.

Fotografové začali fotografovat po svých zemích, ale někteří se vydávali fotografovat i do zahraničí. Bylo to však náročné. Záleželo, na jaký materiál fotografují a někdy sebou museli nosit přímo i fotolaboratoř, aby fotografie ihned po vyfocení vyvolali. Začala se tedy rozvíjet cestovatelská fotografie.

V roce 1932 byla založena Skupina f/64. Založilo ji sedm fotografů. Název je odvozen od nejvyššího možného clonového čísla, nejmenšího průzoru clony, které se dá nastavit na velkoformátové kameře. Zakládali si na velmi ostrých a čistých snímcích. Právě tři fotografové z nich – Ansel Adams, Edward Weston, Walker Evans, se také zabývali krajinářskou fotografií. Vysoké clonové číslo je typické pro fotografování krajiny, díky níž se dosahuje maximální hloubky ostroty a vše bylo dostatečně zaostřeno. Členové propagovali jednoduchou a přímou formu fotografie s použitím čistých fotografických metod.

Obr. 40: Ansel Adams – Hadí řeka, 1942

Průkopníky fotografie krajiny jsme měli již za doby Československa. O její počátky a rozvoj se zasloužili např. Josef Sudek, Jaromír Funke, Eugen Wiškovský, Josef Koudelka a samozřejmě i další fotografové. Josef Sudek byl nejen fotografem krajiny, ale hlavně zátiší a zákoutí, která fotografoval převážně ve svém ateliéru v Praze a jeho okolní zahradě. Zde ukázka dvou fotografií z krajiny s přírodními detaily.

Obr. 41: Josef Sudek (bez názvu 1)

Obr. 42: Josef Sudek (bez názvu 2)

Josef Koudelka se věnoval fotografování reportáží a krajiny jak v Československu, tak převážně v zahraničí, kde pobýval téměř celý svůj život. Hodně se věnoval fotografování industriální krajiny. Začal používat panoramatický formát, se kterým fotografoval rozsáhlé krajiny v podélných snímcích.

Obr. 43: Josef Koudelka – Brown coal mine, Region of the Black Triangle, 1991

Obr. 44: Coal mining, Region of the Black Triangle (Ore Mountains), 1992

Koudelka byl členem mezinárodní agentury Magnum Photos, která působila a stále působí ve velkých městech jako New York, Paříž, Londýn a Tokio. Fotografové do ní však patřili téměř z celého světa. Agentura byla založena v roce 1947 a soustředila se hlavně na reportážní fotografii. Tato fotografie se pohybuje jak v mezích reportážní fotografie, tak v krajině kulturní nebo i městské, kde fotografové zachycovali aktuální dění.

Čtvrtá kapitola pojednává o fotografii jako samostatném médiu, co vlastně znamená, jak ji můžeme vnímat. Dále nám vysvětlila porovnání mezi soudobou kulturní krajinou a tradičním vnímáním krajiny ve fotografiích. Zabývala se fenoménem kulturní krajiny, co znamená, proč je populární a fotografové, umělci se mu věnují a zobrazují ho ve fotografiích. Zaměřila se i na vznik a počátky fotografie krajiny jak ve světě, tak i u nás.

Tato kapitola zakončuje teoretickou část bakalářské práce. Všechny kapitoly probraly témata, která se týkají kulturní krajiny a fotografie. Následují a poslední kapitola se zabývá praktickou částí bakalářské práce. Rozebere, proč jsem si vybrala určitá témata k vytvoření fotografických souborů praktické části práce. Součástí jsou popisy jednotlivých souborů, o čem pojednávají, jak vznikaly a jejich prezentace a realizace.

5 Praktická část

Praktická část této bakalářské práce se zaměřuje především na práci s fotografií. Jak už předchozí teoretická část naznačuje, bude se zde zabývat fotografií krajiny, lesa, lesního prostředí, mým pohledem na kulturní krajinu v lesním prostředí, přírodními detaily, kultivovanou kulturní krajinou a krajinou sídelní.

Praktická část je rozdělena do čtyř souborů, kterými jsem se zabývala a vytvořila je. V popisu jednotlivých souborů je zahrnuta a popsána i realizace souborů.

5.1 Nade mnou

Když jdete do lesa, díváte se i nad sebe, jak to tam vlastně vypadá? Většina z nás chodí do lesa na procházky, odpočinout si, někdo tam chodí pracovat. Díváme se však jen před sebe, kolem sebe nebo pod nohy, kam šlapeme. Ale kdo z nás se podívá i nahoru, do korun stromů? Na ten pohled rostoucích větví do výšek? Tzv. rozvětvených „rukou“ stromů?

Mě tento pohled zaujal. Někdy chodím jen s hlavou vztyčenou ke korunám a nebi. Zabývala jsem se hledáním uskupení korun do různých tvarů, v různých ročních obdobích, počasí atd... Někdo by mohl říci, že se takto můžeme i dívat na samotné kořeny stromu, které jsou však ukryty v zemi. Dá se říci, že podobnost by se v tom najít mohla. Větve a kořeny, jedny nahoře a druhé dole. Jedny vidíme, druhé jsou nám skryty. Můžeme se zamýšlet nad tím, jak moc tato uskupení ovlivnil člověk. Zda stromy zasázel a oni tu po několik desítek let sami rostou nebo to jsou různé nálety, které se zde různorodě usadily, a vítr je rozházel.

Soubor devíti fotografií pohledu do korun stromů ukazuje skladbu různých stromů, jejich korun, propojení v různých situacích. Zima a jaro.

Realizace: Tisk jedné fotografie na desku o rozměru 50x75cm. Zavěšeno od stropu dolů, aby se pod to pozorovatelé dobře vešli. Napodobení skutečného pohledu, jako při fotografování. Nabádání k tomu, aby se lidé více dívali v lesích i nad sebe.

Ostatní fotografie ve formátu 30x40cm, vytištěné na průhlednou folii, aby si je lidé mohli vzít samovolně do ruky, zdvihnout nahoru a podívat se na koruny stromů, kde budou chtít. Tam kde je na fotografii nebe, se bude propouštět obraz, kde se právě bude pozorovatel nacházet.

Obr. 45 – 50: soubor Nade mnou

5.2 Točí se

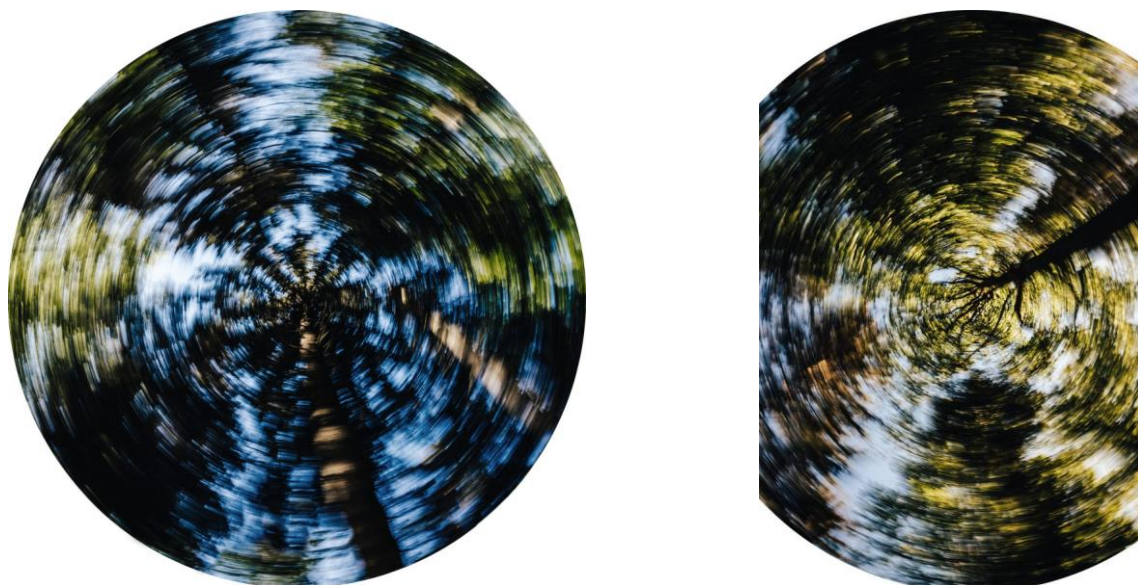
Soubor fotografií s názvem Točí se, navazuje na předchozí soubor Nade mnou. Snímání korun stromů abstraktním způsobem. Manipulování s fotografií přímo při fotografování. Princip tohoto souboru je založen na změně úhlu pohledu na samostatné koruny stromů. Můžeme to tak nazvat abstraktní fotografií, kdy právě hledáme určitý

význam, proč jsou tyto fotografie takto vytvořené, myšlené. Můj pohled je směřován k jednomu stromu, který zůstane uprostřed částečně ostrý a zbytek kolem něj je rozmazán, točí se, tak jako se točí naše Země. Fotografie mají poukazovat na důležitost stromů na naší planetě, proto kruhový či částečně kruhový výřez, jako planeta Země.

Stejně tak jako se naše země točí, vypadají roztočené snímky korun stromů. Principem bylo využití delšího expozičního času a pootočení fotoaparátu ke kruhovému roztočení – rozmazání fotografie. Toto vizuální zobrazení by se dalo přirovnat k fotografické technice tzv. startrails. V překladu se jedná hvězdné dráhy. Tyto fotografie vznikají snímáním hvězdné oblohy na dlouhé expoziční časy a následná postprodukce a skládání fotografií dohromady v počítači. Tak jako se naše planeta otáčí, my to v jednom okamžiku nevidíme, ale pozorujeme, jak se hvězdy po určité době přemístí na jiné místo.

Soubor sedmi fotografií s roztočenými pohledy do korun stromů. Fotografie nejsou klasického rozměru 2:3, ale je použit jejich částečný kruhový výřez.

Realizace: tisk a výřez fotografií.

Obr. 51 – 52: Točí se

5.3 Kulturní krajina Podkrkonoší

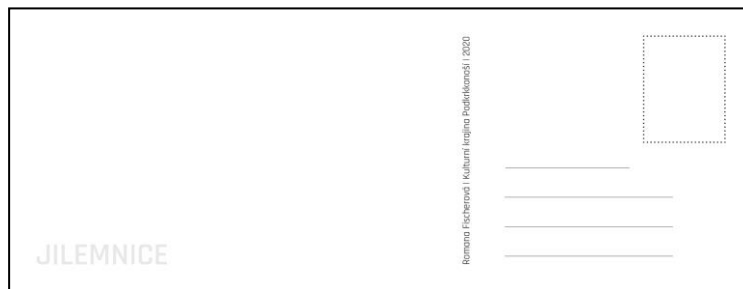
Mou rodnou oblastí je Podkrkonoší, bydlištěm malebné městečko Jilemnice. Hory jsou místem, kam se ráda vracím. Příroda je něco, co mi dobíjí energii. Však v každé krajině již nalezneme nějaký zásah člověka. Tuto krajinu nazveme jako kultivovanou kulturní krajinu se zásahem člověka, kde vytváří sídelní krajinu.

Našla jsem si místa po okolí, kde je vidět, jak jsou města a vesnice téměř zasazena do údolí. Okolo osídlených ploch louky, lesy, kultivovaná kulturní krajina. Pak vsazená městská krajina. Jedná se o pohledy na tyto místa: Jilemnice, Benecko, Vítkovice, Svoboda nad Úpou, Rokytnice nad Jizerou, Lomnice nad Popelkou.

Realizace: Prezentováno formou pohlednic v rozměru 8x21cm. Oboustranný potisk. Na přední straně fotografie vybraných míst, na zadní straně název místa a forma pohlednice.

Obr. 53 - 60: Kulturní krajina Podkrkonoší

Obr. 61: ukázka zadní strany pohlednice

5.4 Lesní krajina a lesní práce

Tato práce se nejvíce zabývá tématem Lesní krajiny a lesní práce. Jelikož se v lesním prostředí pohybuji takřka už od mala, je mi les velmi blízký. Je to i díky tomu, že můj otec pracuje v lese a má firmu, která působí v lesnickém odvětví. Už dlouho pozoruji, jaké stroje v lese pracují, jaké práce jsou možné vykonávat v lesnickém prostředí, co vše to může obnášet, jak se může lesu a obnově lesa pomáhat. Některé jsem si i sama vyzkoušela.

Toto odvětví se může vnímat dvěma způsoby. Buď že lidský zásah v lese je užitečný, pomáhá k jeho růstu, údržbě, starání se o les jako o celek. Pak je tu ale i druhá strana, která si myslí, že lidský zásah v lese je zbytečný, ničivý a že příroda si nějakými překážkami poradí sama. Může to být vnímáno tak i tak. Já zastávám první variantu. Lesu se musí napomáhat, starat se o něj, aby nám tu dlouho vydržel. Musíme se postarat jak o jeho těžbu, tak i o jeho obnovu a novou výsadbu.

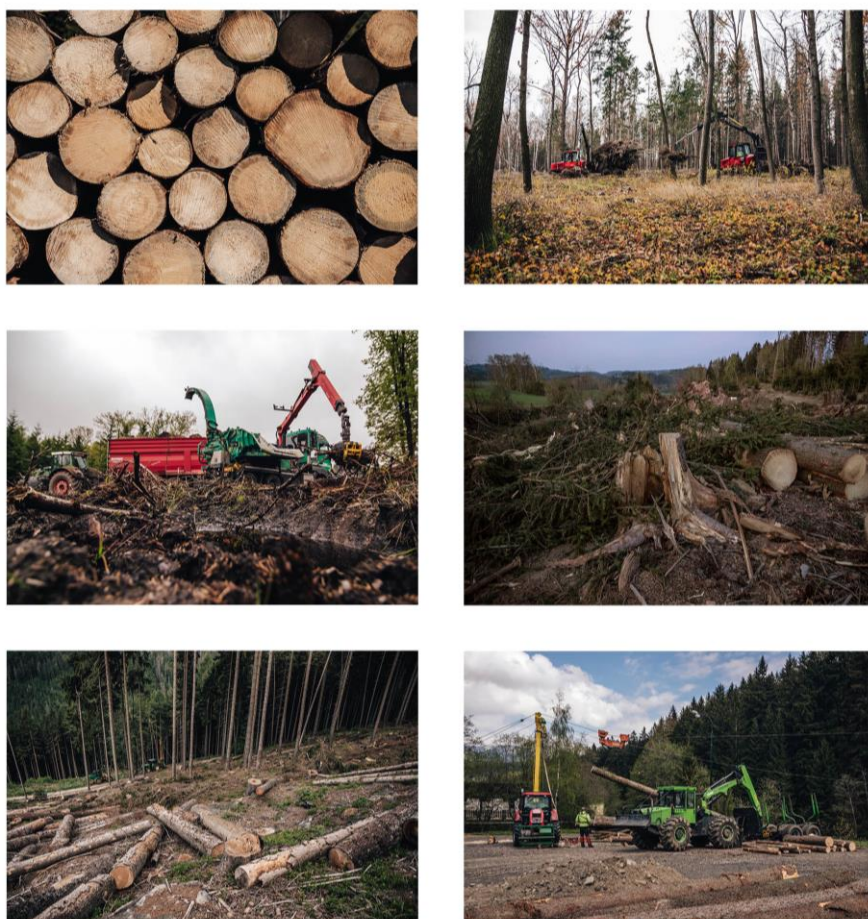
Pozorování prací lesních strojů je něco, co nemusí každý vnímat jako nějakou velkou věc, ale obyčejnou práci jako každou jinou. Mne to však zajímá. I když je to práce, pro někoho zaměstnání a normální věc, já se to snažím pozorovat trochu jinak. Třeba tak, že to jsou velké stroje složené z mnoha tun železa a plastu a jezdí si vesele po lese a dělají „těžkou“ práci. Sám člověk ji tak rychle a snadno nevykoná jako stroje a s jejich pomocí.

Mohlo by se zdát, že fotografie by mohly být reklamního či propagačního rázu pro dané výrobce a společnosti všech těch různých strojů. Fotografie se snažím fotit tak,

aby zobrazovaly stroj a jeho činnost, kterou provádí, v určitém lesním prostředí a v zajímavé kompozici. Ne vždy se to tak povede a vznikla pouhá reportážní či dokumentační fotografie procesu a místa, kde stroj právě vykonává svoji práci.

Soubor prolínají i fotografie samotných lesů, lesních kultur, stromů, pasek, dřeva, dřevního materiálu. Takřka vše, co se v lese a jeho okolí nachází.

Realizace: pořízené fotografie poskládané a vložené do videa se zvukem šumu lesa, zvěře a zvuků vydávaných stroji v lese při jejich práci. Dílo se bude promítat na zeď pomocí dataprojektoru. Dále vytvořena brožura z pořízených fotografií, doplněná o texty s popisy prací v lese.

Obr. 62 – 67: ukázka ze souboru Lesní krajina a lesní práce

Tato pátá a poslední kapitola bakalářské práce se zabývala praktickou částí práce. Jsou zde uvedeny popisy a rozbory jednotlivých fotografických souborů a jejich realizace. Soubory jsou založeny na poznání kultivované kulturní krajiny, lesohospodářské krajiny a sídelní krajiny. Jsou zpracovány pomocí fotografie, videa a digitálního média. Zabývala jsem se tématy, kterým se věnuji již delší dobu a podrobila jsem je tak dalšímu poznání a zkoumání. Tímto ukončuji praktickou část bakalářské práce.

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo poznat a rozvinout pojem kulturní krajiny a jejího pojetí. Kulturní krajina je všude kolem nás a je možné ji chápat a vykládat různě. V této práci jsem si více ujasnila, jak vnímat a chápat kulturní krajinu, poznala jsem podrobněji její typy, uvedla její rozdělení a jednotlivé příklady. Jak takovou krajinu můžeme chápat, porozumět a vidět jí. Rozvedla jsem jednotlivé její typy a více jim porozuměla. U toho tématu rozhodně nejsem naposledy. Při dalším zkoumání tak bude pro mě snazší dalším informacím porozumět, protože teď se v rozdělení kulturní krajiny zase o něco lépe orientuji a o něco více ji opět rozumím.

Práce se dále věnovala určitým přístupům v současné fotografii. Vyjmenované přístupy jsou rozebrány a formovány podle určitého výběru fotografů, pracujících s kulturní krajinou. Věnovala jsem se rozboru vybraných českých a zahraničních umělců, kteří určitým způsobem tvoří a fotografují v rámci kulturních krajin různých typů. Součástí byly i ukázky jejich prací a fotografií. Při jednotlivých rozborech vybraných umělců a jejich prací jsem detailněji poznávala jak s médiem fotografie a tématem kulturní krajiny pracuje každý fotograf trochu jiným způsobem.

Nejen rozebrání a pochopení kulturní krajiny, ale také porovnání kulturní krajiny s klasickou fotografií krajiny. Tímto tématem se práce také zabývala. Bez vzniku a současné fotografie krajiny, by se fotografování kulturní krajiny formovat nemohlo. Popsala jsem zde i samotný vznik a počátek vývoje fotografie krajiny. Několika slovy jsem se zmínila i o filosofii a chápání samotné fotografie jako média, kterým jsme v dnešním světě všichni obklopeni. Co si pod slovem fotografie můžeme představit.

Praktická část bakalářské práce se pak odrážela v tématu kulturní krajiny, kde jsem se věnovala hlavně lesní tematice. V teoretické části jsem vysvětlila, co to znamená a následně formovala do svého pohledu a přístupu ve fotografiích. Les, lesní kultura, hospodářství lesa, práce v lese a s lesem, lesní mechanizace. Pozorování, jak se v lese pracuje s různými stroji, které napomáhají k práci. Obnova a kultura lesa. Toto zkoumání pro mě přineslo nějaké nové zkušenosti a určitě se dál tomuto tématu budu věnovat a rozvíjet ho.

Seznam použité literatury

- BARAN, Alexander a Ludvík BARAN. Obraz jako dialog s časem. Praha: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu, 2007, 302 s. ISBN 978-80-7068-205-0
- BARTHES, Roland. Světlá komora, Agite/Fra. Agite/Fra, Praha, 2005. ISBN 80-86603-28-8
- FLUSSER, Vilém. Za filosofii fotografie. Praha: Fra, 2013. ISBN 80-238-7569-8
- GRYGAR, Štěpán. AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE. KATEDRA FOTOGRAFIE. Konceptuální umění a fotografie. V Praze: Akademie múzických umění, 2004, 119 s. : il. ; 24 cm. ISBN 80-7331-014-7.
- KUČOVÁ, Věra, Jiří DOSTÁLEK, Marek EHRLICH, Karel KUČA a Božena PACÁKOVÁ-HOŠŤÁLKOVÁ. Metodika tvorby standardizovaného záznamu krajinné památkové zóny. Praha: Národní památkový ústav, 2014, 136 s. Odborné a metodické publikace. ISBN 978-80-7480-022-1
- Kulturní krajina, aneb, Proč ji chránit: téma pro 21. století. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2000, 243 s. ISBN 80-7212-134-0
- PETŘÍČEK, Miroslav. Myšlení obrazem: průvodce současným filosofickým myšlením pro středně nepokročilé. Praha: Herrmann, 2009, 201 s. ISBN 978-80-87054-18-5
- SÁDLO, Jiří. Krajina a revoluce: významné přelomy ve vývoji kulturní krajiny českých zemí. 3. upr. vyd. Praha: Malá Skála, 2008, 255 s
- SEJKOT, Roman a Václav HLAVÁČ. Kniha fotografie: od fotogramu k výpočetní fotografii. Praha: Česká technika - nakladatelství ČVUT, 2017, 257 s. ISBN 978-80-01-06081-0
- SONTAG, Susan. O fotografii. Praha, Paseka, 2002. ISBN 8071854719
- ŠMOK, Ján. Skladba fotografického obrazu. 2/1 vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986

Seznam použitých obrázků

Obr. 1: příklad kultivované kulturní krajiny v Podkrkonoší

vlastní zdroj

Obr. 2: Krajina degradovaná a rekultivovaná

<https://img.ihned.cz/attachment.php/40/49354040/ThBMRt60keKaWQjEwF4DAO7fHzqJcU8r/image006.jpg>

Obr. 3: Černobyl, příklad zpustošené kulturní krajiny

<https://nikonblog.cz/wp-content/uploads/2020/05/pjj-ukrajina-2020-djimavic2pro-0139-edit.jpg>

Obr. 4: skladba nových a vzrostlých stromů lesohospodářské krajiny

vlastní zdroj

Obr. 5: příklad zemědělské krajiny, členitost terénu

<https://www.casopis.ochranaprirody.cz/res/archive/062/007499.jpg?seek=1514392133>

Obr. 6: Vápencový lom v Černém Dole

vlastní zdroj

Obr. 7: Lanová dráha Černý Důl – Kunčice n/L.

http://www.cernydul.cz/evt_image.php?img=492

Obr. 8: ukázka sídelní krajiny v Podkrkonoší

vlastní zdroj

Obr. 9: ukázka z výstavy Zemědělské práce

<http://www.pospech.com/wp-content/uploads/sites/1/nggallery/zemedelske-prace/99a-Pospech-Skolska-7.jpg>

Obr. 10: fotografie ze souboru Zemědělské práce

<http://www.pospech.com/wp-content/uploads/2019/01/28k-Kr%C3%A1vy-p%C3%A1sy-1160x653.jpg>

Obr. 11 a 12: ukázka ze souboru Krajinky.jpg

https://www.artlist.cz/uploads/tx_artlist/1429-04-krajinky.jpg

https://www.artlist.cz/uploads/tx_artlist/1433-20-krajinky.jpg

Obr. 13: Mizení plánu, 2013 – 2016

https://www.artlist.cz/uploads/tx_artlist/27_Mizeni_planu_Bez_nazvu_2013-2016.jpg

Obr. 14 a 15: fotografie ze souboru Jdu ven, 2005 – 2006

https://www.artlist.cz/uploads/tx_artlist/1879-kaburkova_jesterka.jpg

https://www.artlist.cz/uploads/tx_artlist/1883-kaburkova_okno2.jpg

Obr. 16: ukázka z výstavy souboru Jsem doma a jdu ven, 2005 – 2007

https://www.artlist.cz/uploads/tx_artlist/4663-a-h-d-a.jpg

Obr. 17 a 18: Kytka a Strom V, z cyklu přírodní motivy, 2004

https://www.artlist.cz/uploads/tx_artlist/1915-hruza-prirodni_motivy_2004_kytka1-003.jpg

https://www.artlist.cz/typo3temp/_processed_/csm_1919-hruza-prirodni_motivy_2004_strom5-002_830e4e1018.jpg

Obr. 19 a 20: bez názvů, z cyklu Turisti, 2004 – 2007

https://www.artlist.cz/uploads/tx_artlist/3949-1-4091.jpg

https://www.artlist.cz/uploads/tx_artlist/3964-tur1_o.jpg

Obr. 21 a 22: ukázka fotografií z cyklu Krajiny (Zemská fotografie), 1998 – 2000

https://www.artlist.cz/uploads/tx_artlist/348-26zemska_01.jpg

https://www.artlist.cz/uploads/tx_artlist/350-28zemska_01.jpg

Obr. 23: Vesnice, ukázka z cyklu Vesnická rekonstrukce, 2001 – 2004

https://www.artlist.cz/uploads/tx_artlist/352-30vesnice_02.jpg

Obr. 24: ukázka ze souboru Krajiny, 1999 – 2001

https://www.artlist.cz/uploads/tx_artlist/687-simlova_stepanka-krajiny04.jpg

Obr. 25 a 26: bez názvů, ukázky ze souboru Krajiny vnitřní (digitální tisk, počítačová montáž)

https://www.artlist.cz/uploads/tx_artlist/909-simlova_stepanka_kraj_vnitr04.jpg

https://www.artlist.cz/uploads/tx_artlist/907-simlova_stepanka_kraj_vnitr02.jpg

Obr. 27: bez názvu, 2005

https://www.artlist.cz/uploads/tx_artlist/bezn%C3%A1zvu_%C4%8Db.fotografie_80-110cm_20005.jpg

Obr. 28: ze souboru Odlesk laní, 2007

https://www.artlist.cz/typo3temp/_processed_/csm_1988-untitled-4_432b101ef8.jpg

Obr. 29: Bernd & Hilla Becher – Gas Container (Gasbehälter), 2000-2010

<https://www.artsy.net/artwork/bernd-and-hilla-becher-gas-container-gasbehalter>

Obr. 30: Bernd & Hilla Becher – Winding Towers, 1966–1997

<https://www.studiointernational.com/images/articles/b/051-becher-bernd-hilla-2019/Bernd-and-Hilla-Becher,-Winding-Towers,-GB.jpg>

Obr. 31: Andreas Gursky – Tokyo, 2017

<https://www.andreasgursky.com/thumbs/works/2017/tokyo/AndreasGursky-29eacd476a0b41504aff0cbdfff1e36a-1800.jpg>

Obr. 32: Andreas Gursky – Hong Kong, 1994

<https://www.andreasgursky.com/thumbs/works/1994/hong-kong-island/AndreasGursky-33423eb7ac5fd597b1165aa159f1aea3-1500.jpg>

Obr. 33: Andreas Gursky – Les Mées, 2016

<https://www.andreasgursky.com/thumbs/works/2016/les-mees/AndreasGursky-3e3c6ce28d2413ba479b9775136b62aa-1800.jpg>

Obr. 34: Andreas Gursky – Media Markt, 2016

<https://www.andreasgursky.com/thumbs/works/2016/media-markt/AndreasGursky-4897284beeace713652a9e9607406289-1800.jpg>

Obr. 35: Simone Nieweg – Fazol obecný, 1987

https://fotografmagazine.cz/wp-content/uploads/2016/11/f28_p048_i1001.jpg

Obr. 36: Simone Nieweg – bez názvu

<https://loieldelaphotographie.com/wp-content/uploads/2016/06/121f299a72f074451d259ad14902b524.jpg>

Obr. 37 a 38: Beatrix Reindhart – Battle of Blood River and Battle of Helpmekaar, 2013

<https://photos.lensculture.com/original/fcfa5314-c03e-4e18-97fa-a66e897be37a.jpg>

<https://photos.lensculture.com/original/2000c5e3-4bf0-4dd7-86f9-590c3834f580.jpg>

Obr. 39: Joseph Nicéphore Niepce – Pohled z okna na dvůr

<http://www.cadadiaunfotografo.com/2010/06/joseph-nicephore-niepce.html>

Obr. 40: Ansel Adams – Hadí řeka, 1942

https://cs.wikipedia.org/wiki/Ansel_Adams#/media/Soubor:Adams The Tetons and the Snake River.jpg

Obr. 41: Josef Sudek (bez názvu 1)

<https://www.fotopraha.com/thumbs/josef-sudek-4.jpg>

Obr. 42: Josef Sudek (bez názvu 2)

<https://www.fotopraha.com/thumbs/josef-sudek-3.jpg>

Obr. 43: Josef Koudelka – Brown coal mine, Region of the Black Triangle, 1991

<https://content.magnumphotos.com/wp-content/uploads/2017/11/cortex/par44063-overlay.jpg>

Obr. 44: Coal mining, Region of the Black Triangle (Ore Mountains), 1992

<https://frontiers-of-solitude.org/sites/default/files/large-image/triangle2.jpg>

Obr. 45 – 50: Nade mnou

vlastní zdroj

Obr. 51 – 52: Točí se

vlastní zdroj

Obr. 53 – 60: Kulturní krajina Podkrkonoší

vlastní zdroj

Obr. 61: ukázka zadní strany pohlednice

vlastní zdroj

Obr. 62 – 67: ukázka ze souboru Lesní krajina a lesní práce

vlastní zdroj

Seznam online zdrojů

Zeměpisný web Daniela Svobody [online]. Dostupné z:

https://ostrava.educanet.cz/www/zemepis/vyuka/septima/typy_krajin.htm

Nákladní lanovka Černý Důl - Oficiální stránky městysu Černý Důl. OBČANÉ -

Oficiální stránky městysu Černý Důl [online]. Copyright © 2020 [cit. 8.06.2020].

Dostupné z: http://www.cernydul.cz/turiste/tour-stezky-trasy-cile/nakladni-lanovka-cerny-dul-0_26.html

Ústav aplikované a krajinné ekologie [online]. Dostupné z:

http://www.uake.cz/vyukove_materialy/frvs1269/kapitola5.html

Konceptuální umění a fotografie | NAMU. NAMU [online]. Dostupné z:

<https://namu.cz/konceptualni-umeni-a-fotografie>

University information system MENDELU [online]. Dostupné z:

https://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/zobraz_cast.pl?cast=9096;lang=cz

ESF:PRORKH Ochrana a regenerace kulturních hodnot v území. 8KH Krajina.

Informační systém [online]. Dostupné z:

https://is.muni.cz/el/1456/podzim2007/PRORKH/um/8KH_krajina

Issue #8 krajina | Fotograf Magazine. Fotograf Magazine [online]. Copyright © 2020

[cit. 20.03.2020]. Dostupné z: <https://fotografmagazine.cz/magazine/krajina/>

Jan Pohribný – současná luminografie část 1. | FotoInstitut.cz. Kurzy fotografování |

FotoInstitut.cz [online]. Dostupné z:

<https://www.fotoinstitut.cz/clanky/1921/luminografie-pohribny/>

Lukáš Kubec | Fotograf Magazine. Fotograf Magazine [online]. Copyright © 2020 [cit.

12.06.2020]. Dostupné z: [https://fotografmagazine.cz/magazine/cultura-](https://fotografmagazine.cz/magazine/cultura-natura/profily/lukas-kubec/)

[natura/profily/lukas-kubec/](https://fotografmagazine.cz/magazine/cultura-natura/profily/lukas-kubec/)

KITA, Karel. Intermediální přístupy ve fotografiích českých a slovenských současných

autorů [online]. Opava, 2017 [cit. 2020-06-30], s. 110. Dostupné z:

http://www.itf.cz/dokumenty/kita_2017.pdf. Diplomová práce. Slezská univerzita v Opavě, Filozoficko-přírodovědecká fakulta. Doc. Mgr. MgA. Tomáš Pospěch, PhD.

CV – Tomáš Pospěch. Tomáš Pospěch – www.pospech.com [online]. Dostupné z: <http://www.pospech.com/bio/>

Artlist - databáze současného umění: Tomáš Pospěch. Artlist - databáze současného umění: Artlist - Umělci [online]. Copyright ©2006 [cit. 01.07.2020]. Dostupné z: <https://www.artlist.cz/tomas-pospech-453/>

Tereza Kabůrková | Fotograf Magazine. Fotograf Magazine [online]. Copyright © 2020 [cit. 02.07.2020]. Dostupné z: <https://fotografmagazine.cz/magazine/fotografie-a-malba/profily/tereza-kaburkova/>

Artlist - databáze současného umění: Tereza Kabůrková. Artlist - databáze současného umění: Artlist - Umělci [online]. Copyright ©2006 [cit. 02.07.2020]. Dostupné z: <https://www.artlist.cz/tereza-kaburkova-1601/>

tomáš hrůza | Fotograf Magazine. Fotograf Magazine [online]. Copyright © 2020 [cit. 03.07.2020]. Dostupné z: <https://fotografmagazine.cz/magazine/krajina/tendence/tomas-hruza/>

Artlist - databáze současného umění: Tomáš Hrůza. Artlist - databáze současného umění: Artlist - Umělci [online]. Copyright ©2006 [cit. 03.07.2020]. Dostupné z: <https://www.artlist.cz/tomas-hruza-2382/>

Artlist - databáze současného umění: Martin Polák. Artlist - databáze současného umění: Artlist - Umělci [online]. Copyright ©2006 [cit. 03.07.2020]. Dostupné z: <https://www.artlist.cz/martin-polak-662/>

Artlist - databáze současného umění: Štěpánka Šimlová. Artlist - databáze současného umění: Artlist - Umělci [online]. Copyright ©2006 [cit. 04.07.2020]. Dostupné z: <https://www.artlist.cz/stepanka-simlova-437/>

Bernd and Hilla Becher - 99 Artworks, Bio & Shows on Artsy. Artsy - Discover & Buy Art [online]. Copyright © [cit. 30.06.2020]. Dostupné z: <https://www.artsy.net/artist/bernd-and-hilla-becher>

Düsseldorfská fotografická škola | ORIGINALLE. ORIGINALLE [online]. Dostupné z:
<http://www.originalle.cz/dusseldorf-ska-fotograficka-skola/>

Andreas Gursky - 65 Artworks, Bio & Shows on Artsy. Artsy - Discover & Buy Art
[online]. Copyright © [cit. 01.07.2020]. Dostupné z:
<https://www.artsy.net/artist/andreas-gursky>

Simone Nieweg | Fotograf Magazine. Fotograf Magazine [online]. Copyright © 2020
[cit. 05.07.2020]. Dostupné z: <https://fotografmagazine.cz/magazine/cultura-natura/profil/simone-nieweg/>

Simone Nieweg - 8 Artworks, Bio & Shows on Artsy. Artsy - Discover & Buy Art
[online]. Copyright © [cit. 05.07.2020]. Dostupné z:
<https://www.artsy.net/artist/simone-nieweg>

BEATRIX REINHARDT . BEATRIX REINHARDT [online]. Dostupné z:
http://www.beatrixreinhardt.com/Text_page.cfm?pID=2210

Beatrix Reinhardt | LensCulture. LensCulture - Contemporary Photography [online].
Copyright © Beatrix Reinhardt 2013 [cit. 05.07.2020]. Dostupné z:
<https://www.lensculture.com/beatrix-reinhardt>